

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v ocvro poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja 8 K
pol leta 4 „
četrt leta 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h

„ „ „ dvakrat . . . 12 „

„ „ „ trikrat . . . 10 „

za nadaljna izvršenja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

O šolski reformi.

I.

Med ona vprašanja, ki zahtevajo preosnove ali reforme, spada tudi šolsko vprašanje. Temeljno napako zakriva pri tem vsi oni, ki preosnavljajo samo to ali ono stopnjo šolstva, dostikrat brez vsega ozira na celoto. Ta govori o reformi ljudske šole, oni zopet srednje, tretji rešuje visoke šole. Pravilno ravna oni, ki zida celoto. Šolstvo je ena veriga, držeča od najnižje do najvišje stopnje. Ona doseže svoj namen, teoretične in praktične uspehe, ako je organska enota, pri kateri ima vsak del svoj odmerjeni delokrog, ki pa je vzročno (kavzalno) zvezan z drugimi v harmonično celoto.

Kaj sledi iz tega?

Ako je šolstvo organska enota, potem je treba, da se kaže ta enota v celem ustrojstvu. To je prva posledica.

Imamo-li pa enotno ustrojstvo, potem imajo tudi oni, ki vodijo to ustrojstvo, učiteljstvo, enotne interese in cilje. In to je druga posledica.

Naš doseđani greh je, da hodi učiteljstvo, pri nas ljudsko in srednješolsko, preveč svoja pota, ker se ne zaveda enotnosti šolstva, in s tem enotnosti svojih interesov. Učiteljstvo vseh stopenj bi moralo skupno sodelovati pri vprašanju šolske reforme.

II.

Kaj hočemo reformirati in kako?

Naš ideal je svobodna šola. Ta ideal velja za vse šolstvo, v prvi vrsti naj se uresniči pri ljudski šoli. Ljudska šola je prva stopnja v razvoju šolstva in najvažnejša, ker daje edino izobrazbo pretežni večini naroda.

Kaj hoče svobodna šola?*)

1. Svobodo otroka, t. j. šola omogočuj, da razvije otrok svobodno svoje zmognosti in svoje sile, ki spe v njem. To dosežemo:

a) s poučevanjem v materinskem jeziku,

*) Glej „Volna Škola“, 7. številka leta 1907.

b) z znižanjem števila otrok v enem razredu,

c) s tem, da ustanovljamo pomožne šole za slaboumne, malo nadarjene, telesno in duševno zanemarjene otroke,

d) s tem, da odstranimo olajšave šolskega obiska,

e) da preprečimo izrabljanje otrok pri delu in

f) da odpravimo šolnino ter dajemo otrokom šolske potrebščine zastoj.

2. Svobodo učitelja, t. j. skrbeti za to, da dobimo kar najpopolnejše vzgojevalce. To dosežemo:

a) z višjo, akademično izobrazbo učiteljstva,

b) s tem, da postanejo učitelji pedagoško neodvisni,

c) s tem, da postanejo neodvisni, svobodni državljani in

d) s tem, da se jim zagotovi brezskrbno gospodarsko, gmetno stanje.

3. Svobodo šolske organizacije, t. j. svobodo staršev, ki pošiljajo svoje otroke v šolo. To dosežemo:

a) z uvedbo splošne in enake volilne pravice v vse zakonodajne in avtonomne zastope,

b) z demokratizacijo in avtonomijo šolstva in končno

c) z ločitvijo šole od cerkve.

To so cilji svobodne šole, jasni in odkriti!

III.

Pri šolski reformi — kakor pri vsaki drugi — je treba določiti najprej načela, temeljne misli, po katerih naj se preustroji šolstvo. Ko vemo, kaj hočemo, potem najdemo tudi pota, ki vodijo do cilja.

Ljudska šola ima v prvi vrsti praktični pomen, t. j. njena naloga je, da podaje elementarno izobrazbo, ki je potrebna za samostojno življenje, in da zbuja z vzgojo v otroku tiste sile, iz katerih se porajajo značaji, ki se zavedajo svojih dolžnosti in pravic napram človeštvu, svojemu narodu in državi. Poleg te

prvotne naloge pa ne sme zanemarjati ljudska šola svojega sekundarnega namena: pripravljati in usposobljati učence, da morejo nadaljevati in izpopolnjevati svoje ljudskošolsko znanje na višjih šolah.

Ako je ljudska šola tudi temelj za nadaljnje učenje, potem mora biti organsko zvezana z drugim šolstvom, ki nadaljuje tam, kjer je prejšnja šola nehala.

V dosedanjem ustrojstvu ne opažamo tega. Imamo ljudsko in meščansko šolo, toda v srednje šole se vstopa izvečine iz navadne ljudske šole po prebitem izpitu. Organični razvoj zahteva, da bi vsakdo, ki bi hotel priti na srednjo šolo, moral predelati tudi meščansko šolo.

Konkretno si predstavljam organizacijo ljudskega šolstva sledeče:

Po kmetih, v manjših krajih naj bi bile vsaj dvorazrednice, prikrojene v prvi vrsti gospodarskim prilikam dotičnega kraja. Pouk traja od 6. do 14. leta, in sicer polnih 8 let, potem 2 leti ponavljalne šole. Namesto doseđanjih olajšav, ko se otroci lahko za eno leto oproščajo šolske obveznosti, naj se uredi pouk tako, da je prvo leto bolj nekakšen otroški vrtec, kjer se mladina polagoma in neopaženo uvaja v šolsko življenje.

Zadnja šolska leta, zlasti ponavljalna šola bodi namenjena pouku o vzgojeslovju, zdravstvu, ustavoznanstvu in temeljih gospodarstva. S tem se šola zapuščajoči mladenič ali deklica uvajata v javno življenje in pripravljata za izvrševanje samostojnih poklicev.

Po večjih krajih naj se ustanovljajo recimo petrazrednice z obrtno-nadaljevalnimi šolami, po trgih in mestih pa poleg njih trirazredne meščanske šole, samostojna stopnja, ki bi usposabljal za prestop v srednjo šolo in razne strokovne šole (gospodinjske, obrtne, trgovske, poljedelske) brez vseh sprejemnih izpitov. Sedaj se ustanovljajo osemrazredne ljudske šole, meščanske šole, imamo vse polno šol raznih stopenj, ki ne pripravljajo organsko

druga za drugo, zato sami sprejemni izpiti, prehajanje in prestopanje iz šole v šolo!

Ene in iste stvari se učimo ne vem kolikokrat, ne da bi se stopnjema dvigalo naše znanje kvalitativno in kvantitativno.

Po našem načrtu hodi deček ali deklica pet let v občno ljudsko in tri leta v meščansko šolo, nakar prestopi — ako je seveda dovršil ljudsko šolo — brez vseh izpitov v srednjo šolo ali pa v razne strokovne šole. Potemtakem se začena srednja šola pri normalnih razmerah s 14. letom. Imam zato tehtne razloge.

Prva podlaga je ljudska šola, ki dajaj temelje za vso poznejšo stavbo. Srednja šola ne začena od tal, marveč zida na tem, kar je sprejela od ljudske šole. Srednja šola ima nalogo podajati splošno izobrazbo in pripravljati za visoke šole. Zato potrebuje že bolj zrelega materiala, ako neče izgubljati časa in ga zapravljati. Srednja šola po mojem mnenju ni za to tu, da bi delala poizkuse, da bi učila elementarne pojme, ona mora na teh, v ljudski šoli pridobljenih elementarnih pojmi graditi dalje. Ako se da srednji šoli možnost, da vrši svojo nalogo, potem jo lahko izvrši prej nego v osmih letih. Zagovarjam nazor, da reformirana srednja šola odstopi par let ljudski šoli. V normalnih razmerah bi potem dijak pohajal osem let ljudsko-meščansko in šest let srednjo šolo, da bi prišel na visoko šolo z 20. letom, torej v dobi, v kateri povprečno prihaja na univerzo ali tehniko tudi sedaj velika večina dijaštva.

Na vsak način je doba 10. leta, v kateri sedaj prihaja mladina v srednje šole, prezgodnja ne le zaradi tega, ker so učenci še preotročji za srednješolsko delo, ampak še tudi iz drugih vzrokov. Mnogo učencev poizkuša svojo srečo na srednji šoli nekaj mesecev ali pol leta. Mnogo staršev pošilja sedaj svoje otroke v srednje šole, ker nimamo strokovnih šol ali pa, da dosežejo otroci gotovo starost, ki je potrebna da jih vtaknejo potem sem ali tja. Pohajanje srednje šole je za take otroke brez pravega smotra — ubijanje časa in življenjske energije.

LISTEK.

Štiri postaje.

Spisal —j.

I.

Pred sodbo.

Bilo je takrat, ko sem umrl. Zadnja solza v oko — zadnji vzdih — in ločila se je duša od telesa in se dvigala lahkotnih kril v zračne višine in pred sodni stol onega, ki me je bil ustvaril! Brez bojzani sem se bližal sodniku, zakaj vest mi ni bila težka: vsvesti sem si bil, da sem imel v življenju poleg svojih napak tudi mnogo vrlin in da bo zaradi teh imel sodnik z menoj usmiljenje . . .

In stal sem pred božjim stolom! Lahka zavest me je minila, in obšel me je strah, ko sem videl, da me je božje oko zrla resnejše, kakor sem pričakoval — in da je spremstvo sodnikovo ostalo precej hladno napram meni.

„Denite na tehtnico njegova dobra in njegova zla dela“, izpregovori stvarnik resno, in v istem trenutku sta se zibali v vsaki tehtnični skledici dve vreči: prva precej suhotna,

druga obila. In nista se dolgo pripravili za ravnotežje: vreča zlih del je zmagala, in vreča dobrih del je šinila pod strop — prelahka je bila!

„I — saj saj sem mislil, da ven — vendar nisem tak hudobnež — in da so moja dobra dela večja od zlih“, sem se predrznil ziniti sodniku v obraz.

„Pred nebeškim sodnim stolom ni oprekanja, tu je že vsak dvom greh in zaradi tega ni, da bi ti bil dolžan dajati kako pojasnilo. A pri tebi hočem napraviti izjemo, ker sem te imel sicer še precej rad“ govori stvarnik resno.

„Ne dvomim, da so božji zapisniki natančni“, ga prekinem, „a prosim vljudno za edino pojasnilo, kaj se mi je štelo v zlo in kaj v dobro. Zavedam se namreč, da sem dobro izpolnjeval nalogo svojega stanu, ki si mi ga bil na zemlji prisodil, in da je trpljenje v tem stanu že zdavnaj izbrisalo moje male zgreške.“

„V zmoti si!“ mi odgovori sodnik, „ti vidiš le svoja dobra dela, ne vidiš pa slabih. Res si odgajal izročeno ti mladino še dosti vestno, a to je bila le tvoja dolžnost, ker so

ti tako velevali božji in svetni zakoni. Tega ti tedaj ne morem šteti v dobro.“

„Gospod, pa zdi se mi, da sem storil v tem dostikrat celo več, kakor je zahteval od mene zakon. Šel sem v svojih mladih letih tako daleč, da sem poučeval otroke celo čez uro.“

„Grešil si celo v svoji vnetosti; zakon veleva do ure in ne čez uro,“ odvrne stvarnik trdo. Nato nadaljuje: „Da! Poučeval in učil si mladino res vneto, toda kaj bo pa od vsega tega ostalo v teku časa? Otroci pozabijo tvoje uke, v nekaj letih podivjajo in svet bo kazal s prstom na tvoj naraščaj, rekoč: „Glejte, tega so se učili v šoli — ni čuda, da je mladina tako podivjana! Vsa tvoja dobra dela izginejo kot kaplja v morju. Pokaži mi pisanih del, pisanih!“

„Gospod, menil sem, da je bistvo pouk in vzgoja in ne pisanje raznih del“, vzkliknem.

„Res je, lepo se to sliši; pouk in vzgoja — a videti tega nič ni. Dandanašnji časi so drugačni, so bolj realni in ne več tako idealni — dandanes je treba tudi česa za oči, ne samo za uho, treba je česa za bodočnost in ne samo za sedanjost. In vprašam te še enkrat:

kje imaš tudi kaj pokazati, kje imaš kaj za prihodnost?“

Nem, tih sem stal pred sodnikom.

„Ozri se tu na levo!“ nadaljuje on. „Vidiš te zlate omare? In kaj je shranjeno v njih? Glej sam!“ In stopal sem za sodnikom od omare do omare in čital napise in strmel nad velikanskimi deli, ki so bila shranjena v teh brezmerih omarah!

Tu so se hranili celi skladi razrednic, pa so bile naložene nebotične stene tednikov v jubilejskih izdajah, ki so se leto za letom vestno in kaligrafično lepo prepisovali, pa so bili zapisniki, v katerih ni manjkalo ne črtice in v katerih ni bilo ne enega pogrška!

Pa so bile zopet brezdanje omare, v katerih so bile celih razredov naloge, kjer ni bilo najti ne ene napake.

„Gospod, tega pa niso izdelovali učenci — to ni mogoče, to bi morali biti učenjaki!“ vzkliknem.

„Kaj, ne pisali učenci! Marljivost učiteljeva je doseglja to, tvarina se je memorirala in memorirala, napisovala in napisovala in končni uspeh se je vrgel na papir — in pozni rodovi bodo še strmeli nad takim uspehom!“

In če uvidijo, da le ne gre, izstopajo. Ker pa morebiti še niso dovolj stari, morajo nazaj v ljudsko šolo sredi leta. Tako prekinjevanje, prestopanje in eksperimentovanje gotovo ni na korist uspešnemu pouku niti za dotičnika niti za druge.

Drugi izstopajo iz srednje šole, ko so jo pohajali nekaj let, a niso več dolžni obiskovati ljudske šole. Njih usoda je dostikrat bridka. Iz ljudske šole nimajo veliko, ker so jo pre zgodaj zapustili, da bi si bili kaj temeljitega priučili, v srednji šoli so zopet s trudom lovili zadostne rede nekaj let — kam sedaj? Nazaj v ljudsko šolo bi bilo najbolje, toda po večletnem prekinjenju je prehod težaven; starost, stroški, začetek iznova: vse se upira temu. Nikjer nič pozitivnega, vse napol, naj se obrnejo potem sem ali tja. Ljudska šola jih je prozgodaj izpustila, ne da bi jim bila dala trdno podlago, ki bi jim omogočevala daljno izobrazbo in bila opora v valovih vsakdanjega življenja. Do 14. leta naj hodi vsak v redno šolo, ker ni nikjer zapisano, da bo mogel še nadaljevati svoje učenje ali da se ne izpodtakne. Pred raznimi življenjskimi katastrofami zavarujemo vsaj deloma vsakogar s tem, da mu damo izobrazbo in vzgojo popolne ljudske šole.

Višja ljudska šola, t. j. meščanska šola, podajaj učno snov, ki je sama na sebi zaokrožena celota in ki obenem uvaja v srednje šole. Usposablja naj učence v slovensko-nemškem jezikovnem pouku, zlasti v formalnem oziru, da tako pripravlja posodo, v katero vliva potem srednja šola svojo vsebino. Temeljni pojmi realnih ved, naj se vcepljajo tu, da ne najde srednja šola tabule rase, marveč pripravna tla, na katerih zida dalje. Ustvarjajo naj se dispozicije, zanimanje, budi ljubezen do učenja in napredovanja.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca grudna: K 159.940.59.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znakmah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znakov se ne odgovarja.

„En šomašter je bil . . .“

Nekoliko odgovora. Napisal Anton Pesek.*)

II.

Pravite, da smo učitelji krivi, da otroci niso dovolj poučeni; da so podivjani, da se Bog usmili; da otroci ne morejo postati značajni, strpljivi, spodobni itd. Svoje grehe podtikate nam! To je baš tako: očitaj ti njemu, sicer očita on tebi. Učiteljstvo bi naj bilo „Sündenbock“ za vaše grehe, kajne?! A

*) Ko bi bil vedel, da bo vodstvo „Zaveze“ reagiralo na pamflet, bi ne bil napisal tega odgovora, pa takrat, ko sem dobil 3. števil. „Učit. Tovariša“, je bil moj članek že odposlan. Hvala vodstvu „Zaveze“, da je odbilo napad; hvala pa tudi ptujskemu učiteljskemu društvu, ki je sklenilo v zadnji števil. „Učit. Tovariša“ približni resoluciji. Vsi za enega, eden za vse!

A. P.

„Gospod, pa pri tem postopanju se je morala gojiti samo mehaniška enostranost, duh je moral ostati okoren — neroden!“

„To meniš ti, ki ne vidiš pravega namena šole!“ vzklikne sodnik.

In onemel sem zopet pa stopal za sodnikom, klavern in ves otožen.

„Glej ta skladišča! — Tu se takorekoč zreali vsa vnetost učiteljska: tu vidiš korekture od korektur v deseti iztisk — tu vidiš marljivost mož, ki niso odnehali, čeprav je imela tretja korektura dvakrat toliko napak kakor druga, ki niso mirovali in so dali popravljati in so popravljali sami toliko časa, da je šlo — in da je imela za dnja poprava samo toliko napak kakor prvotni izdelek. In glej, njih dela se blišče v nebesih. Povišal sem jih pa že na zemlji, pa jih povišam še v nebesih.“

„Gospod, pri tem postopanju so morili učenčevega duha, pa so morili sebe“, sem zastokal.

„Nič ne de; pa so postali stanovski mučeniki in so navajali na trpljenje učence že v mladosti, in to se jim bo štelo v zasluge!“

učiteljstvo že dovolj trpi zaradi neznosnih razmer, trpi zaradi zaradi bede, kiste je krivi vi, a naj bi še delalo pokoro za vaše grehe?! Nikoli in nikdar! Povzdignili bomo glas in pokazali na pravega krivca in to ste vi, nasprotniki šole in učiteljstva, sovražniki napredka in izobrazbe ter ljubitelji teme in nevednosti.

Vi ste pravi krivci, ki zavirate na vse mogoče načine razvoj šolstva. Starše podpihujete, da pošiljajo neredno otroke v šolo, ljudstvo ščuvate zoper šolo in učiteljstvo, češ, šola je prokletstvo za ljudstvo; otroci naj delajo doma, namesto da hodijo v šolo, šolska doba se naj skrajša; uvede se naj poldnevni pouk; poslov primanjkuje, otroci jih naj nadomestijo, otroci bodo rešili kmeta propada; delo otrok bo pridobilo beraškemu kmetu bogastvo itd. V vseh mogočih variacijah požete to zavedljivo pesem ljudstvu, po shodih, po časopisih, v zasebnih pogovorih, da celo v cerkvi oznanjate križarsko vojno zoper šolo in učiteljstvo, namesto da bi oznanjevali božjo besedo in navajali ljudi k bogoljubnemu čednostnemu življenju. Kaj čuda potem, če nezaveden kmet res smatra vzgojo svojih otrok kot nekaj nepotrebne, šolo kot prokletstvo in učiteljstvo kot zlo.

Učiteljstvo se peha in trudi v prenapolnjenih zatohlih sobah, in če uspehi — zaradi vaše zlobne gonje — niso tuintam sijajni, ni krivo učiteljstvo, ki vrši svojo dolžnost na naravnost občudovanja vreden način, temveč krivite vi, ki se zoperstavljate razširjanju šol, ki celo hujskate ljudi zoper šole, češ, da so palače med raztrganimi bajtami. Kakšne „palače“ so posebno kranjske šole, ko je polovica bornih enorazrednic, je svetovno znano. Za šole nidenarja, so občine preuboge, za farovž, da, celo za farovške hleve in svinjake je denarja dovolj. Če je treba farovž razširiti, ker so tri ali štiri sobe za samega župnika premalo, ni občina nikoli preuboga; če je treba šolo razširiti, če je treba postaviti higieničnim in pedagoškim zahtevam odgovarjajoče učne sobe, če je torej treba kaj za telesno zdravje in duševni napredek otrok vse župnije, za narodov naraščaj — ki je baje naš up in naša bodočnost — tedaj nahujskate celo faro, da rekurira od Poneija do Pilata, da, še več, da gre s koli in vilami nad učitelja, tega ubogelega trpina, češ, on je kriv, on hoče, da bi se otroci razvili telesno zdravi in krepki, on hoče, da bi si razbistrili um in ublažili srce, on hoče našim otrokom in našemu narodu boljšo bodočnost, torej pa le s koli in vilami nadenj, z gnojnico ga polijmo in z blatom omečimo!

Ali stavijo šole za nas, za učiteljstvo, ali jih stavijo za ljudstvo?

Med poukom si učiteljstvo kvari zdravje v nezdravih prenapolnjenih učnih sobah, po pouku pa mora v vlažno stanovanje, ki je dostikrat bolj podobno kurniku, nego človeškemu bivališču. In če učitelj zahteva ali prosi, da se mu stanovanje popravi, ste vi sameci, ki imate celo vrsto prostornih zračnih soban, najhujši nasprotniki, da bi učitelj, ki ima mnogoglavo družino, dobil vsaj nekoliko primerno stanovanje.

odgovori zopet večni sodnik. „Glej onega tamle! Njegov smoter življenja je bil, da je iskal povsod in vselej tudi poslednjo zagrešeno piko, in njegovi spisi nimajo madeža. Res, da ni bil bogvekak vzgojevalec in niso bili njegovi učni uspehi niti med srednjimi — a bil je mučenik v svojem stanu, ker je videl glavni namen šole v izpolnjevanju paragrafov, kar je tudi v smislu zakona. Prvo je vendar, da se izpolnjuje paragraf. Zato sem ga pa tudi povišal na zemlji in sem ga povišal v nebesih in ga napravim p a t r o n a v s e m u učiteljstvu!“

Tako je govoril gospod. in jaz sem stopal potr za njim, da sva se slednjič vrnila nazaj do sodnega stola. On zavzame sedež na prestolu in zavzdigne glas:

„Vidiš, grešnik, mnogo si zakasnili, ko se nisi podvizal, da si nabereš neminljivih zakladov. Glej, tvoja razrednica ni spisana kaligrafično, v katalogih imaš tuintam kako popravo, tednika nisi pisal časih kar več tednov . . .“

„Gospod, zato sem imel pa dnevnik izdelan bolj natančno kakor treba“, ga prekinem.

„Pa čemu bolj natančno kakor treba? Rajše bi bil prepisal v tednik“, me zavrne

Če učitelj pri krajnem šolskem svetu poprosi za nakup potrebnih učil, kdo je tisti, ki podpihuje in nasprotuje, češ, ni treba in ni treba, ker za šolo ne dovolimo principijelno ni krajcarja. Ali ga dovolite iz svojega žepa?! Seve, bojite se, da bi se otroci temeljito izobrazili.

Poštnemu uradniku mora poštna uprava preskrbeti ne le poštno poslopje, temveč tudi vse pripomočke, ki jih rabi za izvrševanje svojega posla. Isto je pri vseh drugih stanovih in poklicih, le učiteljstvo se mora bojevati v pravem pomenu besede za primerne učilnice in učne pripomočke. Duhovnikom je vlada ponudila zvišanje plač, in za izboljšanje plač oficirjem se potegujejo vojaške oblasti in njen vrhovni poveljnik sam. Učitelji se pa morajo s a m i potegovati in bojevati za izboljšanje bednega stanja. Učitelj je pač res pravi trpin, a v kljub vsemu vrši učiteljstvo svojo kulturno misijo.

Da, učiteljstvo žrtvuje svoje moči in svoje zdravje v prosep naroda in kdo je tisti, ki ga črni in blati za to pri ljudstvu in oblastih; kdo je tisti, ki mu meče polena pod noge?!

Šol ne pustite razširiti, učiteljstvu nasprotujete, potrebnih učnih pripomočkov ne dovolite, potem pa naj učiteljstvo dela čudeže?! In upate se še celo učiteljstvo obdolžiti, da je ono krivo, da otroci niso dovolj poučeni. O, hinavščina, da je ni večje in zlobnost, da je ni grše! —

Očitajte nam, da s politiko pohujšujemo mladino. V šoli gotovo noben učitelj ne politikuje in tudi ljubljanski tovariši ne, a državljani smo, ravnopravni z vsemi drugimi in gotovo ni greh, če kateri zakliče na kakem shodu: „Živio Hribar!“

Pravite: „Kako naj otrok postane značajen, ako vidi učitelja, kako fajmoštru dela komplimente, za njegovim hrbtom pa ljudi proti njemu šunta? Od koga naj se otrok nauči strpljivosti, če pa svojega učitelja vidi, kako po oštariju hujska? Ali more otrok biti spodoben, ako pa učitelja sliši zabavljati proti ljudem, ki niso njegovega mišljenja?“

V vseh teh stavkih se naj zamenja beseda učitelj z besedo duhovnik, pa dobimo pravo sliko dejanskega položaja. Noben zaveden napreden učitelj ni tako neznačajen, da bi na eni strani fajmoštru roke lizal ali, kakor pravite komplimente delal, na drugi strani pa zabavljaj čezenj. Take „značaje“ iščite pri „Sloškarjih“; ti so vam sladki v lice, a v srcu vam gotovo niso tako vdani kot se hlinijo, saj še pes ne mara palice, ki ga tepe. Če pa napreden učitelj znanega duhovnika pozdravi, pokaže le, da je bolj vljuden in omikan nego domišljavi in naduti kaplani, ki v svoji ošabnosti oznanjajo, da so baje več nego svetniki, da, celo več nego Mati božja.

Učiteljstvo ne politikuje v pričo otrok. Če učitelj kaže svoje politično mišljenje v zboru mož, bodisi že v zasebnem pogovoru ali javno na shodih, tega otroci ne vidijo in ne slišijo. In če bi tudi videli in slišali, politikuje učiteljstvo gotovo tako dostojno, da ne pohujšuje nikogar, česar pa o duhovnikih in sploh o klerikalcih ne more nihče trditi.

Vsak dan nam kaže, kaka strast politike zavaja klerikalce, da s svojim nastopom ne škandalizirajo le odraslih, temveč pohujšujejo

sodnik in nadaljuje osorno: „Tu, glej, še to in ono pomanjkljivost imaš, sam veš, da ti je bilo zoprno posebno pisarjenje.“

„Pa sem vendar sestavil več prav uporabnih tiskovin, ki služijo še mnogim drugim dobro; to mi boš vendar štel v zaslugo, ne-li?“ vzkliknem nestrpno, oprijemajoč se za zadnjo bilko rešitve.

„Niti tega ne!“, zakliče mogočno sodnik, „saj si jih sestavil samo zato, da si skrajšaš delo ter se tako rešiš svetne pokore. In ker si se trpljenja v življenju tako silno otresal, zato se ga ne iznebiš po smrti! —

Angel Mihael, daj mi knjigo, v kateri je formula obsodbe, da izrečem pravorek!“

Angel Mihael brž pograbi sodno knjigo in odpre nje zadnjo stran; sodnik pa dvigne desnico in reče z mogočnim glasom:

„Poberi se izpred mene v večno temo, kjer je jok in škripanje z zobmi!“

Moj duh pa se je stresel in zdrnil — zaslial sem dvakraten loput vrat in bil sem ondi, kjer je jok in škripanje z zobmi.

tudi mladino. Zloraba prižnice ter sploh cerkve in vere v politične namene je nekaj tako vsakdanjega kot le kaj. V pričo otrok v cerkvi šuntate ljudi proti šoli in učiteljstvu; v pričo otrok hujskate in zabavljate zoper ljudi, ki niso vašega mišljenja. Od hiše do hiše letate ter v pričo otrok na nespodoben način agitujete za svoje kandidate. Zaradi svoje politike delate prepri med zakonskimi ter sejete sovražstvo med ljudi. Da, celo v šoli ne morete premagovati svoje politične strasti, temveč v pričo otrok, namesto da bi poučevali veronauk, blatite starše otrok, ki so naročeni na napredne liste.

Otroci pridejo v cerkev, da bi slišali božjo besedo, pa morajo poslušati vašo hujskarijo in klevetanje. Vi ne sejete le med odrasle sovražstva in prepire, temveč zastupljate tudi otroška srca s svojo nespodobnostjo in nestrpnostjo. Božja zapoved pravi: „Spoštuj očeta in mater!“ Vi pa hujskate otroke zoper njih napredno misleče očete. Kdo je kriv, če so otroci res podivjani, da se Bog usmili? Od koga se naj otrok nauči strpljivosti, če pa vidi duhovnika, ki bi naj bil apostol miru in ljubezni, kako hujska brata zoper brata, ženo zoper moža, otroke zoper starše? Ali more otrok biti spodoben, ako pa duhovnik, ki bi naj bil zgled morale, zabavlja v pričo otrok zoper ljudi, ki niso njegovega mišljenja? Kako more otrok spoštovati takega duhovnika, ki blati in javno sramoti otrokovega očeta, učitelja, strica, botra i. dr., ki so otroku ljubi in dragi?! Kako naj postane otrok značajen in veren, ko vidi in sliši, kako duhovniki danadan profanirajo vero, kako zlorablajo vero in cerkev v politične in egoistične namene?!

Učitelj se trudi, da bi otroke prav vzgojil. Ali ne razrušite vi, kar učitelj zida; ali ne izpulite s sirovo roko iz otroških src nežne cvetke čednosti, ki jih učiteljstvo z ljubeznijo in trudom zasaja in goji s toliko skrbjo in nežnostjo?! Kristus je rekel: „Gorje mu, kdor mi enega teh malih pohujša, bolj bi mu bilo, da se mu obesi mlinski kamen na vrat in se potopi na dno morja!“ In rečem vam, pohujšljivec mladine in obrekovalcem učiteljstva, ki ste izgrešili svoj poklic in ki ste po papeževih besedah smrad iz pekla: Trikrat gorje šele vam, ki sejete pohujšanje, namesto da bi oznanjevali ljubezen in mir.

Ne očitajte učiteljstvu svojih grehov, ne kažite ošabno kot svetopisemski farizej s prstom na nas, temveč potrkajte se na prsa ter recite: „N o s t r a m a x i m a c u l p a!“

Napredek dalmatinskega učiteljstva.

Sibenik, 27. januarja 1908.

—an— Dalmatinsko učiteljstvo se veseli novega napredka v svoji stanovski organizaciji. Dobilo je nov list za učitelje in prijatelje narodne prosvete. „N o v o V r i j e m e“, ki ga izdaja in ureja Danilo Petranović v Sibeniku.

List bo izhajal 15. in zadnjega dne v mesecu ter stane 6 K na leto.

Uredništvo pravi, da hoče prvo med dalmatinskim učiteljstvom ne samo z besedo, temveč tudi z dejanjem delovati za čim čvrstejšo vezi med srbskim in hrvaškim narodnim imenom. Zato bo list pisan z latinico in s cirilico. Kot posvetni in napredni ljudje sprejemamo demokratske ideje. Zastopajoč napredne humane ideje, si bomo prizadevali, da preustrojimo duhu časa primerno naš izključni in nestrpljivi nacionalizem, ki se je zaradi njega pri nas porodila neenakost položaja, čina in plače, a enakost dela.

Spremljali bomo vsak napredek znanosti brez ozira na to, kje je ponikla in v katerem narodu se je pojavila najprej. Kultura in znanost sta last vsega človeštva. V tem smislu smo pravi kozmopoliti. Toda napredek znanosti in kulture hočemo uporabiti za svoj narod v toliko, kolikor bomo smatrali, da je nujno in potrebno. Boriti se hočemo za resnico in pravico, posebno pa za napredek šole in učiteljstva.

Napredek šole in učiteljstva je napredek domovine in naroda. Zato se bomo bojevali za lepši ugled učiteljstva in za materialno izboljšanje njegovga položaja. — Uverjeni, da ni brez zdravja ni dela ni napredka, bomo objavljali posebne oddelke, ki bodo razpravljali o zdravju šolske mladine, delavstva in kmetiškega ljudstva.

Dalje v prilogi.

Toliko iz programa našega novega lista. Prva številka kaže, da se ho uredništvo tudi ravnalo po svoji obljubi.

„Novo Vrijeme“ omenja v I. številki tudi Vaš list, in sicer piše o njem: „Ta simpatični list naših bratov Slovencev začenja osemindesetdeseto leto svojega delovanja. Ob tej priliki je izpremenil dosedanjo obliko s povečanjem formata in z vrlo izbrano vsebino. V njem je politički pregled z obširnimi izvestjem o kulturnem gibanju vsega sveta. Prinaša članke o delovanju učiteljskih društev. — „Učit. Tov.“ brani pravice šole in učiteljstva. S pravico se imenuje ta list starost, ker je v vsakem pogledu „zanimiv in koristen. Priporočamo ga vsestranski pozornosti tako učiteljstva kakor učiteljskih društev.“

Tako lepo ime si je pridobilo med nami Dalmatinci slovensko učiteljstvo. To lepo ime vam ostane, ker vam ga je dalo — lastno delo!

Upravništvo „Učit. Tovariša“ je odslej: Ljubljana, Gradišče št. 2.

Iz sežanskega okraja.

— Oprostite, gospod urednik, mojemu dolgemu molku. Vedeti morate namreč, da sem s Krasa. Tu brijе burja, da nam zamrzuje črnilo in se ne upamo pomočiti peres vanje tudi iz drugih ozirov.

Prvo letošnje številko cenjenega glasila sem vzela prav z veseljem v roko. Oblika kakor vsebina mi ugajata, pa vendar odlagam vsako številko z neko nevoljo.

Z zelenega Štajerskega, s Kranjskega, celo iz tožne Istre je mnogo dopisov in člankov, le naš okraj dela izjemo. Nič in zopet nič. Pa vendar ne spimo! Saj se nam pozna na dihanju in utripanju srca kakor tudi na tem, da še vedno hodimo v šolo, da smo še na zemlji.

Tudi gibljemo se časih. Dvakrat, da, celo trikrat imamo zborovanje učiteljskega društva.

Naznanilo zborovanja izide seveda teden po zborovanju v „Tovarišu“, ker ni menda direktne poštne zveze od nas na Kranjsko.

Seveda izostane mnogokrat sploh vsako naznanilo v našem glasilu, in zborovanje bi se kmalu kar prikrijo javnosti kakor delovanje tajnih organizacij. Lahko bi navedel zglede!

Sploh se nas polašča neka letargija, da je joj. Povsod neka nezadovoljnost, želja po boljšem, pa nič dela.

Kritiki nastopajo povsod, se jako široko ustijo, pa ne ganejo z mezincem, da bi sanirali te razmere.

Zahrbtnega besedičenja je mnogo, a pri zborovanjih kritikov ni, drugi pa si ne zapamto. Tako šepamo dalje brez življenjske energije.

Iz goriškega okraja smo brali v zadnjem času več poročil. Vse delovanje je natanko podano, da ve učiteljstvo, kaj delajo in sklepajo zanje v sejah njegovih društev.

Iz sežanskega okraja seveda nič!

Ne vemo, kaj delata naša zastopnika. Ne vemo, kaj sklepajo in delajo pri zeleni sežanski mizi. Ali se morda boje javnosti?

Vendar smo tudi mi toliko zavedni, da bi radi imeli nekoliko vpogleda v delovanje te naše gosposke.

V nekem oziru pa postaja naš okrajni šolski svet vendar znamenit.

V jezikovnem pogledu se mora Marko Pohlin skriti pred temi kvarljivci slovensčine. Res, da ni dandanes več moderno ubijati se s slovnico, vendar ne škodi semtertija pogled vanjo.

V uradnih odlokih in drugih aktih kar mrgoli jezikovnih pogrškov in posebnosti. Par evetk z jezikoslovnega vrta naj navedem tu:

Prošnja se vpošilja nazaj opomnjoj ali pripomnjoj... Imenovana ste provizorično učiteljicij v A... — Izraz r o k o d e l a opazimo v vseh tozadavnih aktih, — Izraz rokodela je vendar ravno tako slab kakor minodvor, kolodvor.

Grmanizmov imamo tako preveč v slovensčini. Izrazi kakor „skrbstveni sód“, „neobvezani predmeti“ menda vendar niso pravilni. Kolikokrat čepi glagol šele na koncu dolgega zloženega stavka. —

Voditelj naj sporoči, kdaj se oddalji „iz svojega sedeža...“ Zdaj voditelji le sede, kakor je razvidno iz tega stavka. —

Za danes zaključujem.

Upam, da se ne bodo moje besede interpretirale napačno. Dolgo molčanje ni zdravo. Semtertija — tako od časa do časa — je treba podrezati nekoliko zaspance, da se zbude.

Vesti iz Istre.

V Istri šolstvo — vstaja. Ciril-Metodova šolska družba ustanavlja hrvaške enorazrednice na vseh koncih in krajih. Komaj je začela delovati pri Sv. Luciji poleg Opatlja, že so otvorili drugo v Ždrenju nad Buzetom. Ta ima nad 100 rednih učencev. Ker med Hrvatji po Istri povsod primanjkuje moških učiteljskih oseb, se sprejemajo vrli Hrvatje in Hrvatice na te šole. Te učne osebe so jako delavne. Uspehi prav dobri, a Lahoni se jeze. Naj se le!

Velik prijatelj hrvaškega šolstva je župnik Črvnar ždrenjski. Da je moči nove šole ustanovljati z manjšimi stroški, izdeluje ta gospod primerne načrte za šolske stavbe za enorazrednice in dvorazrednice.

Prihodnje leto dobi Ciril-Metodovo šolo župnija Sovinjak in Draguč. Načrti so že izdelani in prostor je kupljen. Te šole so očitni grobokopi lahonskemu nasilju.

V Sočergi pod Buzetom dobe drugo leto slovensko enorazrednico. V Pregori pa imajo že lepo šolsko sobo, a manjka jim klopi, table in učnih pripomočkov. Uboštvo!

V Pomevju poleg Pulja je učitelj S. Jurdana toliko vplival na vaščane Hrvatе, da se je skoro vsa šolska mladina vpisala kot Hrvatе, in laška šola je izginila od tam!

Ciril-Metodova šola v Ždrenju je jako lepo posloplje, le škoda, da ni stanovanja ondi. Tamošnji učitelj mora hoditi vsak dan ob vsakem vremenu četrt ure daleč v šolo.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“. 1. Odbor je v svoji zadnji seji pred vsem razpravljal o predlogih in željah, izraženih na zadnjem občnem zboru. Soglasno je bil mnenja, da ob tako pičli vsoti kot jo imamo na razpolago, ob proračunu s 300.000 K ni mogoče misliti, da bi se lotili zidanja, ker bi denar, ki smo ga v tolikih letih tako težko zbrali, le prav lahkomišljeno zavrgli in zidali ter se trudili le za druge, kakor se je upravičeno tudi poudarjalo na zadnjem in predzadnjem občnem zboru. In take in tolike odgovornosti odbor ne more prevzeti na svoje rame, rajše položi svojo častno službo zopet v roke svojih volilcev.

Pač pa je odbor z veseljem pritrđil drugi na občnem zboru izraženi želji, da bi učiteljstvo ob letošnjem cesarjevem jubileju in še dalje dve leti žrtvovalo za konvikt kakor prostovoljni mesečni donesek kot jubilejski dar. V tem smislu se bo odbor obrnil s posebno prošnjo do vsega našega učiteljstva in trdno upa, da ne zaman! Saj je vendar še kaj stanovske zavednosti in ponosa med nami!

2. Odboru je g. tovariš Emil Adamič, učitelj v Kamniku, brezplačno ponudil v založbo svojo spevoigro „Slava cesarju Francu Jožefu I.“, ki jo namerava s sodelovanjem odličnih slovenskih pesnikov dovršiti do srede meseca februarja. Odbor je to prijazno ponudbo z veseljem in zahvalo sprejel; saj je ime našega tovariša Adamiča kot skladatelja na najboljšem glasu, istotako imena njegovih sotrudnikov, pričakovati smemo torej prav dovršenega dela, ki bo delalo vso čast slovenskemu učitelju-skladatelju, ki se bo pa tudi ob letošnjem jubileju presvetlega cesarja prav lahko razpečalo, na kar že danes opozarjamo naše učiteljstvo, vsa šolska vodstva in krajne šolske svete ter sploh slovensko javnost.

3. Dobili smo dalje od nekega tovariša tudi brezplačno ponudbo v založbo „Pesmi za cesarjev jubilej“, ki bi se izdale kot šolske pesmi. Ker pa moramo najprej razprodati J. Žirovnikove pesmi in ker bo zopet dovolj posla s prej omenjeno Adamičovo spevoigro, nismo mogli za zdaj sprejeti imenovane prijazne ponudbe.

Istotako nam je ponudil zopet drug tovariš tak daljši spis proti odplačilu, česar tudi nismo mogli sprejeti, ker imamo že več takih stvari objavljenih.

4. Ukrenejo se tudi primerni koraki, da bo že vendar enkrat knjižica „Pri našem ce-

sarju“ od zamudnih šolskih vodstev poravnana in da bo mogoče končno urediti račune s trgovcem g. Bahovcem.

5. Rešile in dogovorile so se še nekatere interne društvene stvari, nakar predsednik zaključil sejo.

„Jubilejska samopomoč“. Lepo prosim člane, ki se še niso odzvali — takih je še 54 — da se odzovejo in pošiljajo februarja svojo letnino in za zadnji slučaj smrti. Posebno opozarjam člane šte. 142, 143, 168, 169 in 35 na prejšnje zastonke. Kako prijetno je, če je vse v redu! Torej 1. februarja izpolnite položnice!

Fran Ks. Trošt, t. č. predsednik.

Zveza slovenskega učiteljstva v Avstriji je že predložila pravila ministrstvu notranjih zadev v potrjenje, a ministrstvo jih je vrnilo, zahtevajoč nekaj izpremembe. Ko se izvrše te izpremembe, bodo pravila potrjena. — Prva skupščina te zveze bo tega leta v velikih počitnicah v Pragi, kjer se že vrše priprave. Na skupščino bodo pozvane tudi vse slovenske učiteljske organizacije izven Avstrije.

Kranjsko.

Ljubljansko učiteljsko društvo je imelo v sredo, dne 22. januarja t. l., svoj prvi letošnji zabavno-poučen večer. Zanimivo poročilo tovariša L. Jelence: „Potovanje v London k drugemu mednarodnemu šolsko-higijeničnemu kongresu in razstavi“ privabilo je obilo članov v prijazno dvorano hotela „Južni kolodvor“.

Predsednik Jakob Dimnik otvori s srčnim pozdravom večer in naznani, da je za letošnje preskrbljeno za štiri zabavno-poučne sestanke. Na prvih treh bo poročal tovariš Jelenc o gori imenovanem potovanju, na zadnjem pa g. šolski svetnik prof. dr. J. Bezjak. Priporoča toplo združenje, posebno sedaj, ko bije vihar ob nas, je najskrajnejši čas, da gremo iz šole v stanovsko organizacijo in s to med ljudstvo.

Tovariš Jelenc opiše temeljito svoje potovanje iz Ljubljane do prihoda v London. — Važnejše kraje oriše natančneje, tako, da so imeli navzoči popoln pregled tega potovanja. Na drugem večeru nas pelje na kongres in v razstavo, na tretjem pa se vrnemo ž njim v domovino.

Za izborno predavanje se mu zahvali predsednik s krepko besedo, tovariši pa z burnim odobravanjem.

Poučnemu delu sledil je zabavni. Marsikak nasvet se je čul o naši organizaciji, menda je pa za sedaj najumestnejši: Učiteljstvo ven iz šole v stanovsko organizacijo in na delo med ljudstvo! V. Sadar, tajnik.

Učiteljski krožek v Knežaku. Iz Zagorja na Notranjskem poročajo: Tudi pri nas smo si ustanovili svoj učiteljski krožek, in sicer s središčem v Knežaku. Imeli smo že dva taka sestanka, pri katerih smo se menili o raznih stanovskih zadevah: splošnih in posameznih. Poleg teh smo pri zadnjem sestanku — ki se je vršil dne 25. prosinca v Knežaku — sestavili tri vprašalne pole za statistični pregled o delu, ki ga morajo opravljati šolski otroci izven šole. Take pole se razpošljejo v kratkem vsem tuokrajnim šolskim vodstvom s pozivom, da jih blagovolijo uporabljati, s čimer bomo zopet učitelji nekoliko pripomogli k rešitvi splošnega socialnega vprašanja. — Končno še omenim, da smo vsi učitelji in učiteljice našega krožka naročniki in tudi redni plačniki vrlega „Učit. Tovariša“.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico zboruje dne 6. svečana ob 10. dopoldne. Razen drugih točk je na dnevnem redu volitev novega odbora. K udeležbi vabi imenom odbora Požegar, načelnik.

Učiteljsko društvo za polit. okraj Ljutomer ima svoj občni zbor v četrtek, dne 6. svečna, po 10. uri dopoldne v Ljutomeru. Vzpored: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročila: a) tajnikovo, b) blagajnikovo, c) knjižničarjevo, d) pevovodje. 4. Poročila poverjenikov listov. 5. Volitev odbora. 6. Pravila „Zveze štaj. slov. učiteljev in učiteljic“ (Vanda). 7. Poročilo o seji uprav. odbora „Zveze“ (Tomazič). 8. Slučajnosti. Pridite tudi v slabem vremenu!

Učiteljsko društvo za laški okraj ima svoje glavno zborovanje v nedeljo, dne 16. svečna 1908, ob 10. uri dopoldne v novem šolskem posloplju na Hrastniku. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Dopisi in razgovor o njih. 3. Poročilo tajnika in blagajnika. 4. Volitev dveh pregledovalcev društvenih računov. 5. Volitev novega odbora. 6. Določitev društvenine za l. 1908. ter knjig in časnikov, na katere se bo društvo naročilo. 7. Volitev odseka za izvenšolsko delovanje. 8. Volitev upravnih odborov za „Zvezo slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ ter razgovor o predlogačbi „Zvezinih“ pravil. 9. Kako se naj praznuje na ljudskih šolah šestdesetletnica vlade našega cesarja. (Poročata tovariša Kuhar in Vodusek ml.) 10. Slučajnosti in predlogi. K polnoštevili udeležbi vabi vljudno odbor.

Šmarnsko-rogasško učiteljsko društvo je preložilo svoj občni zbor na dan 9. febru-

arja t. l. zaradi zborovanja učit. zastopnikov v okr. šol. svetih. — K polnoštevili udeležbi vabi vljudno odbor.

Okrajno učiteljsko društvo v Ormožu ima 6. februarja t. l. v ormoški slovenski šoli svoje glavno zborovanje.

Zaradi važnega in obširnega vzporeda je začetek že ob polu 10. dopoldne. Dnevni red:

1. Društvena poročila in dopisi.

2. Zapisnik zadnjega zborovanja in zadnje odborove seje.

3. Nadaljevanje predavanja „Šola-mučilnica“. Predava tov. Rosina.

4. Letno poročilo: a) tajnikovo, b) blagajnikovo.

5. Društveni sklep z dne 2. maja 1907 zaradi „Učit. Tovariša“.

6. Volitev novega odbora.

7. Volitev dveh članov, oziroma člana v upravni odbor „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“.

8. Predlogi in nasveti.

Vsak član naj svojo društvenino za preteklo leto poravnava še pred zborovanjem, ker drugače se ne smatra več kot član društva in ne bi imel volilne pravice. (§ 28. dr. pr.)

Na prav mnogobrojno udeležbo vabi odbor.

Konjiško učiteljsko društvo je priredilo preteklo nedeljo, dne 19. t. m., drugi roditeljski sestanek, in sicer zopet v Čadramu. Dasi je bil obisk pri prvem rod. sestanku popolnoma zadovoljen, je bil pri drugem še boljši; največja šolska soba je bila zasedena do zadnjega prostora.

Po pozdravu domačega šol. voditelja je podaval tovariš Rado Jurko iz Tepanj „o namenu in potrebi šole“. Da je podavanje ustrezalo v vsakem oziru svojemu namenu, nam je porok poročevalčevu ime; in da si bodo Čadramčani posnetek podavanja v obliki pesemce „Boštjan Goljfan“, ki tako imenitno ilustruje pogovor „Nevednost je najdražja stvar na svetu“, dodobra zapomnili, sme si biti tov. poročevalec vsvesti.

Ker tov. Kerhanko zaradi bolehnosti — žal — ni mogel podavati „o škodljivosti alkohola in tobaka“, je razpravljal na kratko domači šol. voditelj o vzrokih lansko poletje v tukajšnji okolici razsajajoče kužne bolezni „rdečice“ pri svinjah ter o posledicah zatajevanja in prikrievanja te bolezni. Da se ljudstvo obvaruje vbo- doče takih nesreč, se bo poskrbelo za strokovnjaški pouk v tem oziru.

Po tej razpravi je seznanil dom. šol. voditelj starše še z najvažnejšimi, šolsko obveznost in šolski obisk zadevajočimi točkami novega šol. in učnega reda in izvršilne naredbe ter ob tej priložnosti toplo priporočal stik doma s šolo pospešujoč list „Domače ognjišče“. Tudi z drugim rod. sestankom smo torej lahko docela zadovoljni.

Ker pa je železo treba kovati, dokler je vroče, se priredita v Čadramu to zimo še dva rod. sestanka, in sicer dne 23. februarja (dopoldne pri ugodnem vremenu učit. zborovanje) in 26. sušca.

Dne 23. februarja govori tovariš Ravbar „o važnosti rednega šolskega obiska“, tovarišica Tribnikova pa „o potrebi in koristi ženskega ročnega dela“.

Dne 25. sušca bo nam tovariš Čeh dokazal, „da je kriva vzgoja otrok slabih časov mati“ in „da dobra vzgoja brani uboštvo pod streho“, tovarišica Bezlajeva pa bo govorila „o pomenu družine za vzgojo otrok“.

Tovariši in tovarišice! V jubilejskem letu živimo. V smislu našega dobrega starčevladarja delujemo, ako prirejamo za up. naše bodočnosti — našo ljubo mladino — prav pridno roditeljske sestanke. Ne moremo pa tudi tega redkega jubileja po posameznih okrajih lepše proslaviti. Zato: Bojazen na stran! Prva dva sestanka sta to dokazala!

Učiteljsko društvo za celjski okraj je imelo svoj občni zbor 6. dne januarja t. l. v navadnih prostorih v Celju ob lepi udeležbi. Več tovarišev je opravičilo svojo odsotnost.

Tovariš predsednik v izbranih besedah pozdravi navzoče, kazoč, kako sili reakcija v ospredje in vstajajo elementi, ki hočejo zavirati ves napredek, zlasti pa šolstvo. Poklicani pa smo ta nazadnjaška stremljenja streti mi, ki vkljub vsemu zapostavljanju priborimo narodu napredek. Navdušuje nas k delovanju med narodom, pozivajoč nas, da bodimo neizprosni v dosegi svojih teženj in smotrov. Boriti pa se nam je tudi za svojo eksistenco. Povsod se izboljšujejo uradništvu plače, a za nas se že skoraj deset let nihče ne zmeni. Le potom naše organizacije dosežemo boljše gmetno stanje; zato bodimo čvrsti njeni negovaltji. Saj vse, kar smo dosegli dozdaj, je bila priboritev našega lastnega truda.

Poroča dalje o konstituiranju novega vodstva „Zveze slov. štajerskih učiteljev in učiteljic“ ter provzročil, da se v društvu samem poravnava sporazumno z „Zvezo“ njema nastali račun pri nje poslovanju. Prečita dopise glede posvetovanja o nadaljnjem delovanju „Zveze“, o preustrojitvi „Zvezinih“ pravil napram „Lehrerbundu“ in o socialnem odseku „Zveze štaj. učiteljev in učiteljic“, v čigar odbor so voljeni sledeči tovariši: A. Pesek (predsednik), Segula v Majšpergu (tajnik), Franjo Voglar v Celju (blagajnik), Franjo Brinar v Gotovljah, Franjo Koebek v Gornjem gradu in Karel Kveder v

v Šent Juriju. Po pozivu o snovanju narodne socialne zveze vseh nepolitiških društev prečita tajnik zapisnik zadnjega sestanka, ki se sprejme. Tovariš Brinar prevzame proučevanje o izpremembi „Zvezinih“ pravil prostovoljno, o čemer nam prihodnje poda rezultat svojega razmotrivanja.

Ker imamo vsestranske obveznosti napram „Zvezi“, „Zavezi“ in „Lehrerbundu“, a tudi društvo ne more biti brez denarja, se je soglasno sklenilo povišati letnino na 4 K. To v znanje vsem tovarišem, ki niso bili pri obnem zboru navzoči. — Krajnemu šolskemu svetu celjske okoliške šole se izreče zahvala za prepustitev prostora za naša zborovanja.

Nato se prečita letno poročilo, ki se z odobravanjem sprejme.

Tajnikovo letno poročilo se glasi:

Za nami je zopet društveno leto! Samozavest, da nismo držali rok križem in gledali mirno v bodočnost, nam plačuje danes delo in trud. Po zakonu skupnosti: vsi za enega, eden za vse, se je vršilo naše delo v blagor in procvit našega stanu. Bili so nam prazniki naši sestanki, kjer smo si bistrili nazore, krepili značaje, kjer smo si črpali novih moči za naše težavno delo. Saj nikjer ne najdeš lepše utehu v svojih skrbipolnih urah kakor pri bratu tovarišu, ki ti z dobrim nasvetom in s staro izkušnostjo celi rane, ki jih seka kruto življenje.

Oklenimo se torej vedno z resnobo delovanja v društvu, da nam bodo uspehi sladili trud in novi nazori mladili dušo.

Tu-le kratka slika našega društvenega delovanja!

V minulem društvenem letu je bilo šest zborovanj, ki so se vsa vršila v navadnih prostorih deške okoliške šole v Celju. Teh zborovanj se je udeležilo 210 članov, pride torej na vsako zborovanje povprečno po 35 zborovalcev. Sestanku dne 7. julija je prisostovalo več tovarišev iz sosednjega laškega učiteljskega društva, ki so nam vrnilo poset. Več članov našega društva se je udeležilo važnega učiteljskega zborovanja v Poljčanah, kjer je tovariš Pesek razvijal svoje misli o delovanju izven šole.

Naše društvo šteje: 1 častnega člana, 78 rednih in 9 podpornih članov. — Kruta smrt nam je pobrala vrliga tovariša A. Žagarja iz Petrovc, prizanesla tudi ni tovarišu Leskovarju iz Nove cerkve. Omenjamo pa tudi pokojne tovariše, ki so bili kolikortoliko v stiku z našim društvom: predvsem po vsem slovenskem znanega in za stanovske pravice se borečega Vekoslava Strmška iz St. Petra na M. s., dalje Blaža Kropēja, nadučitelja na Zidanem mostu, in Badoslava Škofeka, nadučitelja v p. v Vojniku.

S posebnim zadovoljstvom beležimo, da se je ustanovilo že zdavnaj potrebno učiteljsko društvo za laški okraj, ki se kaj lepo razvija. Zaradi ustanovitve tega društva nam je bilo predragičiti naslov našemu društvu v „Učiteljsko društvo za celjski okraj“.

Spomniti se nam je impozantnega shoda štajerskih učiteljev slovenskih in nemških v Gradcu dne 2. februarja 1907, kjer smo morali gospode deželne očete opomniti, da nam je treba večjih kosov kruha, kakor pa so jih blagovolili rezati dozdaj. Po deželnih očetih pretro spečenem kruhu so pri rezanju s krhkim nožem odletele le drobtinice, katerih so bile deželne večinoma mlajše osebe med učitelstvom, češ, starejšim je bil itak prej čas pribraniti toliko, da si lahko privoščijo sami potice za stare zobe. A učitelstvu je zopet zasijal up po boljšem gmetnem stanju, ko je vse avstrijsko učitelstvo v številu 50.000 po svojih zastopnikih na Dunaju zahtevalo, naj država pozabi le nekaj prispevkov za kanone in širilcem prosvete pomaga do boljšega kruha. Tovariš Krajnc (Celje), ki je bil pri shodu na Dunaju, nam je o tem zborovanju natančneje poročal, tako tudi tovariš Voglar. Poslali smo tudi potom „Zaveze“ na Dunaj resolucijo, v kateri smo zahtevali, naj se § 55. drž. zak. izpopolni s sledečim dostavkom: Najmanjša plača naj bo ona, ki jih dobivajo po vsakokratnih zakonitih določbah c. kr. uradniki štirih najnižjih plačilnih razredov.

Seveda trdijo naši klerikalni nasprotniki, zlasti ob času volitev, da imajo učitelji bogve-sikako masne plače. Da je torej treba ljudstvu obzorje v mišljenju še precej razširiti, je prav dobro označil tovariš Kveder v svoji razpravi „Kaj je osobito naša dolžnost?“ To je bilo v minulem letu eno najmenitnejših predavanj, na katerem je predavatelj prav praktično pokazal, kako se naj vrši podrobno delo med narodom. Želimo, da tov. Kveder tudi v bodočem letu večkrat zastavi svoje čile moči v prid nam in našemu narodu. — To predavanje je rodilo priporočilo delegatom, da „Zavezo“ opozore, da družba sv. Mohorja izda brošurico, v kateri se ljudstvo pouči o svojih pravicah. — Tov. Fr. Krajnc pa je dostavil predlog, naj S. Š. M., ki ima skrbeti za dobre šol knjige, oziroma da iz teh odpravi pomanjkljivosti, stopi v dotiko z „Zavezo“, ki naj razpiše nagrade za dobre sestavke kulturno-zgodovinskega značaja.

Ravnatelj gospod Lapajne je predaval o slovenskem združništvu ter nas navduševal za delovanje pri njem. — Sklepali smo tudi navetovati direktoriju „Zaveze“, naj ukrene potrebno, da bi se preselilo uredništvo „Tovarišev“ v Ljubljano; sklep se ni izvršil. — „Domovina“ nas je hotela okreati, da smo premalo

narodni, a povedali smo ji v brk, da je nato utihnila. Mnogo se je razpravljalo tudi o odseku za izvenšolsko delovanje v smislu Peskovega referata v Radovljici. Izvolil se je potrební odsek, ki bo, to upamo, šel s trdno voljo in jekleno vztrajnostjo na podrobno delo.

To se je storilo v okvirju društva in z našimi močmi. A naše moči bi bile le slabe, da bi jih ne vodila in edinila spretnost našega tov. predsednika. Če se ne motim, ozira se danes ponosno na desetletno plodonosno delovanje kot predsednik našega društva, ki pod njegovim spretnim vodstvom prednjači vsem društvom na Spod. Štajerskem in iz katerega se je izcimila štajerska „Zveza“. Nehvaležnost bi bila, da bi se našega tovariša ne spomnili ob ti priliki!

Obrnimo pogled v bodočnost! Odsek za izvenšolsko delovanje je izvoljen, treba mu bo krepko na delo. A ta odsek ne more vsega sam opraviti. Treba mu je vrlih pomočnikov. Vsak, kdor čuti in misli pošteno in napredno, vsak, ki ima nekaj trdne volje, posveti svoje sile delu za narod in s tem za njega boljše bodočnost. Naš narod je treba oteti iz rok črnega reakcionarstva, treba ga je oteti grabeljivega zaslužjenja prostih misli in svobode, odpirati mu je oči, da izprevidi hinavščino tistih ljudi, ki ga hočejo izmозgavati do kosti. Delajmo — polagoma, a vztrajno za prosveto naroda!

Za napredek: vsi na krov!

Tovarišica blagajničarka poda letni račun, ki izkazuje 24221 K prejemkov in 16134 K izdatkov, torej gotovine 8087 K. Pregledovalca računov, tovarišica Kordisch in tov. Pristovšek, sta našla račune v redu; tovarišiči blagajničarki se izreče za njeno vestno delovanje v prid gmetnemu društvenemu stanju zahvala.

Odbor je večinoma isti kakor lansko leto, le tovarišica blagajničarka je odločno odklonila sprejeti odborniško mesto. Odbor je sledeči: Armin Gradišnik, predsednik, Celje; Anton Petriček, podpredsednik, Zalec; Rudolf Wudler, tajnik, Griže; Nika Kosijeva, blagajničarka, Teharje; Josip Žagar, knjižničar, Celje; Rajko Vrečar, pevovodja, Zalec; Franjo Krajnc, Celje, in Ivan Logar, Zidanmost, odbornika.

Društvo je naročnik „Ljublj. Zvona“, član „Slov. Šol. Matic“ in nanovo član „Glasbene Matic“. Druhi časopisov si za zdaj društvo ne naroči, pač pa si nabavi od slučaja do slučaja kako prav dobro knjigo.

Proti koncu zborovanja se je vnela nad vse živahna razprava, kako spraviti čisto novo življenje v društvo. Ako hočemo to doseči, je treba, da se poprimemo dela vsi po svojih močeh, ne pa zvaliti vsega dela na rame predsednikove in par drugih članov. Roke križem držati in gledati, kako se drugi pehajo, vrh tega pa še zabavljati (in nikake pozornosti obračati dnevnemu redu), to je lahko. Vsakega posameznika je dolžnost, skrbeti za prenovljeno življenje v društvu.

Ker je še mnogo članov v celjskem okraju, ki še niso člani nobenega učiteljskega društva, je treba natančno pregledati imenik vseh članov ter pozvati nečlane takoj, da pristopijo ali našemu društvu ali pa — nemškemu. Slepomišenja ne maramo, učitelj bodi odkrit značaj, ki ne obrača plašča po vetru. Da bomo na jasnem, bo odbor tozadevno vse potrebno ukrenil.

Tovariš Stukelj predlaga, naj bi društvo zborovalo tudi o počitnicah, a zato naj bi odpadlo zborovanje v mesecu decembru in januarju. Godi se, da o najlepšem času zaradi velikih počitnic nimamo po štiri mesece nikakega zborovanja; a časa za tako imamo pa dovolj.

Tov. Žagar predlaga, naj se odbor sestane vsak mesec, ki se vedno prej posvetuj o potrebnih društvenih zadevah v svrhu živahnejšega delovanja v društvu. Imenovani omenja tudi, da spi vprašalna skrinjica spanje pravičnega, a pri našem delovanju v šoli se nam vsili vse polno vprašanj, ki bi jih lahko rešila vprašalna skrinjica v razgovoru s tovariši.

Tovariši, krepko torej na noge ter delajmo vsi v prenovljenje društvenega življenja!

Prihodnje zborovanje se vrši 9. februarja v Celju. Pred zborovanjem se sestane najkasneje ob 9. uri socialni odsek, potlej pa odbor.

Trst.

Učiteljsko društvo za Trst in okolice je imelo dne 9. t. m. sestanek v dvorani Trgovsko-izobraževalnega društva. S svojo navzočnostjo so nas razveselili prof. dr. Merhar, c. kr. okr. nadzornik g. Nekerman in par akademikov. Prošle počitnice je bil na univerzi v Gradcu tečaj za učitelje, ki se ga je udeležila tudi predavateljica A. Svagelj, učiteljica v Bazovici. Vtiske, ki jih je dobila, poslušajoč predavanja docenta dr. O. Eberstahla o šolski higijeni, nam je podala v lepem poročilu, ki je izzvalo presrečno priznanje. Govorila nam je o strašnih sovražnikih človeštva, o bacilih in bakterijah in po teh provzročitelih boleznih in kako se je proti tem boriti posebno v šoli. Omenila je najnavadnejše kužne bolezni v šolski dvorani, kakor ošpice, škrlatico, difteritis (davico), legar (vročinsko bolezen), oslovski kašelj, kugo in tuberkulozo. Opozarjala nas je na naravno in umetno razsvetljavo, na higijenične zahteve, kratkovidnost, šolski zrak in prah, ventilacijo in kurjavo. Kratkovidnost ni danes

redka prikazen, in kratkovidni otroci prvega razreda še manj vidijo v višjih razredih. S takimi učenci ne v prve, ampak v zadnje klopi, oko naj se vadi gledati od daleč. Če pa ni mogoče vztrajati, naj se preskrbi takemu učencu naočnike. Da se škodljivi prah ne dviguje, naj se poskrbi za pljuvalnike, a podovi naj se mažejo z oljem, ker z dihanjem pridejo največ bakterij v naše telo. To so tako mala bitja, da jim je milimeter prevelika mera in da ima v mm³ milijon takih glivic dovolj prostora. Mraz jim ne škoduje, toplota je njih sovražnik, zato so solnčna bivališča in solnčne šole veliko vredne. Najuspešnejše orožje za zatiranje teh škodljivcev pa je snaga, zato naj se zahteva od učenca, da bo povsem snažen. Kako pa zahtevati od matere, če jo uboštvo prisili, da ne more storiti vsega, kar je potrebno, ali pa še hujše, če se sama mati ni učila snage? V tem slučaju naj pripomore šola, da se uvedejo šolske kopelji. Privadilo bi se tako učence snažnosti, katera navada bi jim gotovo ostala za vse življenje. Da bodo pa telesa naših učencev lepo razvita, se je izjavila tudi za uvedbo higijeničnih šolskih klopi in telovadnic. Po predavanju je bila pevka vaja. Bodoči sestanek bo v četrtek, dne 6. februarja 1908, v ravnostnih prostorih. Predaval bo Ferdo Plemič o temi „Morala in otrok“. Do snidenja!

Ne zabite

„Učiteljskega konvikta!“

Srednješolski vestnik.

** Društvo slovenskih profesorjev ima v nedeljo, dne 2. februarja, ob pol 10. uri društveni sestanek v restavracijskih prostorih „Narodnega doma“ v Ljubljani. Na dnevnem redu je razgovor o nameravani reformi srednjih šol.

** Šolska anketa v naučnem ministru. Pri anketi o srednjih šolah je naučni minister dr. Marehet kazal na vrsto reform, ki bi jako dvignile praktično ceno sedanje, jako pomanjkljive srednješolske vzgoje. Minister je pokazal zlasti na to, da je želeti, da se odstrani vse po nepotrebnem obremenjujoče učivo, da se omeji slovniško poučevanje klasiških jezikov, da se izpremeni učni načrt nemščine kakor učnega jezika, da se zmodernizuje poučevanje zgodovine na tak način, da bi se jemalo več ozira na gospodarsko in kulturno zgodovino, da se v zadnjem razredu uvede sociologija, da bi bila reformirana matematika, geometrija, prirodopis itd. Hoče se tudi reformirati znanstveno in pedagoško vzgojo srdnješolskega učiteljstva. — V srednješolski anketi so se izvršila važna glasovanja. Vprašanje, ako naj se maturo ohrani v sedanjih sestavi, je dobilo manjšino, večino tudi ni dobila popolna odprava mature. Sprejet je predlog, naj se maturo bistveno predrugači, oziroma olajša. Naučni minister je izjavil, da bo dal še za letošnjo maturo v lastnem delokrogu tozadevna določila. Uspeh enquete je, da se bo pismena matura odpravila, pri ustni maturi se pa uvedejo olajšanja.

** Avstrijske javne srednje šole leta 1907. Statistični oddelek c. kr. naučnega ministristva je pred kratkim dokončal svoje račune za leto 1907. Po uradnih podatkih poročamo: Število gimnazij je bilo na Nižjem Avstrijskem 35, na Gornjem Avstrijskem 8, v Solnograškem 2, na Štajerskem 9, na Koroškem 3, na Kranjskem 6, na Primorskem 7, v Tirolji 12, na Češkem 67, na Moravskem 30, v Šleziji 7, v Galiciji 55, v Bukovini 8 in v Dalmaciji 5. Skupaj je bilo 254 gimnazij. — Od teh je bilo 19 spodnjih gimnazij, 3 realne gimnazije, 218 višjih gimnazij, 13 realnih višjih gimnazij in 1 višja realna gimnazija. — Te zavode so vzdrževali: država 193, zaklade 11, mesta 8, škofoje 7, nemški redi 15, dekladi (fondi) 4 in privatniki 16 gimnazij. — Po učnem jeziku je bilo 126 nemških, 52 čeških, 49 poljskih, 6 italijanskih, 6 maloruskih, 5 srbohrvaških in 13 utrakvističnih, slovenski nobeden! — Realk je bilo na Nižjem Avstrijskem 21, v Gornji Avstriji, na Kranjskem in v Dalmaciji po 2, v Solnograškem, na Koroškem in v Bukovini po 1, na Štajerskem 7, na Primorskem 5, na Tirolskem 5, na Češkem 42, na Moravskem 33, v Šleziji 4, v Galiciji 11. Skupaj je bilo 137 realk. — Država je vzdrževala 100, dežele 30, mesta 4, meniški red 1, zakladi 1 in privatniki 1 realko. — Po učnem jeziku je bilo realk 77 nemških, 43 čeških, 11 poljskih, 4 laške, 1 srbohrvaška, 1 utrakvistična, slovenska nobena; — Avstrijske gimnazije so šteje v minulem šolskem letu 89.432 učencev in učenk, realk pa 45.944.

Književnost in umetnost.

Publikacije „Slovenske Šolske Matic“ za l. 1907. so ravnokar izšle in so nam napravile mnogo resničnega veselja. „Slovenska Šolska Matica“ je izdala te-le knjige: I. Šola in dom s posebnim ozirom na rodiljske večere. I. Teoretični del. Napisal Dragotin Pribil, c. kr. vadniški učitelj in šolski nadzornik v Krku (Istra). Uredil

dr. Fr. Ilešič. Natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

2. Didaktika. (Obče in posebno ukoslovsje) II. del. Posebno ukoslovsje slovenskega učnega jezika in ljudski šoli. Spisal dr. J. Bezjak. II. snopič. Natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

3. Pedagoški Letopis. VII. zvezek. Uredila H. Schreiner in dr. Jos. Tomišek. Natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

4. Nazorni nauk. Za drugo in tretje šolsko leto. Spisala Ljudevit Černež in A. Štupca. Natisnil Dragotin Hribar v Ljubljani.

O tem bogatem knjižnem daru priobčimo seveda posebno oceno. Danes rečemo samo: Čast „Slovenski Šolski Matici“!

„Zvonček“, najboljši list s podobami za slovensko mladino, prinaša v drugi številki sledečo vsebino: 1. Pedenj-možek, mali Muk. Fran Žgur. Pesem. — 2. Naša Minka na Gorenjskem. Juraj Pangrac. Povest. — 3. Zgodbe iz živalskega življenja. — m. Povest. 4. Mladi fizik. J. N. Poučni spis s podobo. — 5. Zajec in jablana. Polenčan. Basen. — 6. Trije učenjaki. Podoba v barvotisku. 7. Osel in pav. Mihael Levstik. Basen. — 8. Na saneh. Fr. Ločniškar. Pesem. — 9. Pozimi. Fran Žgur. Pesem. — 10. Jój — Zvonček. Ivo Trošt. Povest s podobo v barvotisku. — 11. Mož beseda. M. Levstik. Povest. — 12. Minki za god. Podoba v barvotisku. — 13. Pouk in zabava. Zadnji hleb. Iv. Kiferle. Uglasbena pesem. — Kaj človek je. — Dragocen biser. — Največji zvon na svetu. — Besedna naloga. Ljubomir Vidmajer. — Rešitev. — Kotiček gospoda Doropoljskega.

Domače ognjišče. Štev. 1. — Leto II. Vsebinska: 1. Ljudevit Stiasny: Dajte nam boljše mater in dobili bomo boljše može; — 2. Domači zdravnik. Dr. Démetér vitez Bleiweis-Trsteniški: O boju proti jetiki, osobito z ozirom na našo mladino in na razmere v šolah. — 3. Slike iz vzgoje. Anton Pesek: Šesta božja zapoved. 4. Listek. Ferdo Plemič: Mačka. — 5. Dopisi. 6. Drobtine. — Ta bogata in izbrana vsebina dokazuje, da se uredništvo zaveda svoje dolžnosti in da bo tudi izpolnilo, kar je obljubilo. Sedaj izhaja „Dom. ognjišče“ v platnicah. Sicer pa opozarjamo na listek v 3. letošnji številki „Učit. Tovariša“.

Štenski zemljevid Primorskega (neposrednje-državnega mesta Trsta, poknežene grofije Goriške-Gradišanske in mejne grofije Istrske). Pripredil prof. Fr. Orožen. Merilo: 1:130.000. Založil Ed. Hölzler na Dunaju. Cena v mapi 42 K, na palicah 44 K. — Ta zemljevid je krasno delo, fino in natančno izvedeno in dela čast tako g. prof. Orožnu kakor tudi založniku Hölzlu. Za šolsko porabo si ne moremo misliti boljšega in popolnejšega zemljevida. Priporočamo ga najtopleje!

Karel Havliček: Krst sv. Vladimira. Povedali smo že, da je izšla v založbi „Svobodne Misli“ ta znamenita Havličkova satira. — „Krst sv. Vladimira“ je najimenitnejše Havličkovo pesniško delo. Pripoveduje nam, kako je ukazal car Vladimir utopiti neposlušnega boga Peruna, ki mu neče na njegov god grmeti namesto kanonade. Sedaj, ko nimajo Rusi boga, nastane velika zadrega za duhovništvo in vlado. Končno razpiše car po dolgem posvetovanju konkurz na novo vero. To se takoj zavpe po svetu, in papež pošlje v Rusijo jezuitsko vojsko, ki prepeva svoj klasiški jezuitski marš. — „Krst sv. Vladimira“ je najbolj krepka satira, kar jih ima v tem smislu češka literatura. S trdo in neizprosno resnico bje Havliček po uničujočem sistemu, ki zlorablja vse, da dožene svoj namen, ki je izkoriščanje ljudstva. Snov je zajeta iz ruske zgodovine, kakor jo pripoveduje Nestor, toda Vladimir žive še danes in jezuitski marš pojo še vedno — zlasti na Slovenskem. — Knjiga je ilustrovana. Karikature Gellnerjeve so nekaj posebnega, izbornega, tako da je celotna knjiga prava naslada, samo ko bi bil prevod boljši. V uvodu je kratko in jasno očitano življenje in delovanje Havličkovo, ki ga je lansko leto hvalil in poveličeval tudi „Slovenec“... Cena knjigi je samo 50 h (češka stane 1 K).

Knjižnica časopisa „Naprej!“ v Idriji: Anton Kristan, urednik časopisa „Naprej!“ v Idriji, je začel izdajati brošure, ki naj seznanijo občinstvo s težnjami in smotri socialne demokracije. Doslej so izšli štirje zvezki:

I. zvezek: Socializem. Cena 20 h.

II. zvezek: Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo. Cena 10 h.

III. zvezek: Zakaj smo socialisti? Cena 14 h.

IV. zvezek: Komunistični manifest. Napisala Karel Marks in Friderik Engels. Preložil M. J.—č. Cena 40 h.

Komur je do tega, da se pouči o bistvu in ustroju, o namenih in smotri socialne demokracije, naj seže po teh cenih knjižicah, ki se dobe v vseh knjigotrnih.

Škola. List za učitelje in prijatelje šole izdaja neumorno delavni zagrebški učitelj Stjepan Širola. „Škola“ izhaja že XIX. leto, se zavzema za učiteljske interese in bodri učitelstvo na pedagoško-naučno in prosvetno delo. Letošnja prva številka ima sledečo vsebino:

Stjepan E. pl. Tomić: Moderni pravac u uzgoju inastavi. — Rudolf baron Maldini-Wildenhainski: Priprema i vježbanje u pismenim sastavcima. — Vj. D. Školske knjige u karlovačkoj krajinu. (Prilog povjesti hrvatskoga školstva) — Lj. Šorlini: Prilog povjesti igara. Dr. F. Drtina: Autorizovani prevod S. E. pl. Tomića: Univerza i učiteljstvo. — Listak. Ante Jagar: San, Rudolfa Fr. Magjer: Čas in starac... Ivan Pavelič: Žrtva svojega zvanja. — Književnost. — Bilješke. — „Škola“ stane na leto 4 K in piše lep jezik. Uredništvo in upravnništvo je v Zagrebu, Trenkova ulica br. 7. (I. kat.)

Kulturno delo.

+ Nova javna ljudska knjižnica. Osrednji odbor „Prosvete“ naznanja, da je otvoril XXIX. javno ljudsko knjižnico v Račah blizu Maribora. Knjižnico opravlja tamošnji učitelj, tovariš Jos. Poljanec.

+ Akademija. Prvo vseučiliško predavanje v tem tečaju bo v Ljubljani v soboto, 1. februarja, v dvorani „Mestnega doma“. Predava gosp. dr. Hinko Hrnčič, vseučiliški profesor v Zagrebu, o geografiji in geografskem položaju jugoslovanskih zemelj. Vstopnina 20 h za osebo. Dijaki in delavci so vstopnine prosti.

+ Ustanovni občni zbor izobraževalnega društva v Novi cerkvi pri Vojniku se je vršil v nedeljo, dne 12. t. m., ob prav povoljni udeležbi. — O važnosti in nalogah izobraževalnega društva je govoril član „Prosvete“, Ivan Prekoršek. — „Prosvetina“ knjižnica šteje se sedaj 60 knjig, katero število se pa skoro pomnoži; knjižnico obiskuje 40 članov. — Za predsednika novemu društvu je bil z velikim navdušenjem izvoljen tamkaj jako priljubljen učitelj tov. Zupanek. Društvu želimo mnogo uspeha!

+ Nova glasbena šola. Tržaška čitalnica namerava ustanoviti v Trstu glasbeno šolo. To bo sedaj tretja glasbena šola na slovenskem ozemlju; v Ljubljani (Glasbena Matica), v Gorici (Pevsko in glasbeno društvo) in sedaj v Trstu.

Zahtevajte „Učiteljskega Tovariša“ v vseh lokalih, kamor zahaja učiteljstvo!

Politiški pregled.

* Ekspozé barona Aehrentala. Baron Aehrental je predložil v komisiji ogrske delegacije svoj ekspozé, ki je jako obsežen. Med drugim poudarja boljše odnose do Italije; prijateljstvo z Rusijo je velike koristi; omenja druge prijateljske odnose. Misija na Balkanu je kulturna; omenja železniške zveze na jugu, končuje z nado, da ga bodo podpirali pri gospodarsko-politiških smotrih vsi merodajni faktorji.

* Deželnozborska volitev v celjskem okraju se je končala z zmago klerikalnega kandidata A. Terglava. Dobil je 2676 glasov, kandidat „Narodne stranke“ J. Zdolšek pa 1331 glasov.

* 16 ministrov! Število ministrov v Avstriji se baje pomnoži na 16. Baje bo med novimi ministrstvi tudi ministrstvo za Jugoslovane. Srečna Avstrija!

* Odpoved trozvezci. V Zakopanah so imeli Poljaki shod, na katerem so obsojali protipoljski nastop pruske vlad. Delegates so pozvali, da naj vložijo takoj interpelacijo, ki zahteva takojšnjo odpoved zveze Avstrije z Nemčijo.

* Povišanje častniških plač. „Pester Lloyd“ piše, da dela vojni minister Schönaich na povišanju častniških plač. Podpira ga z vso močjo avstrijska vlada, ki zavzema stališče, da to ni politično, marveč zgolj materialno ekstenziveno vprašanje.

* Boj za splošno volilno pravico na Pruskem postaja čedalje hušji. 21. t. m. je bilo več shodov vseh onih, ki so brez dela (šteje se jih do 50.000 samo v Berlinu.) Na vseh shodih so bile sprejete resolucije, v katerih se zahteva uvedba splošne in enake volilne pravice. Vlada in junckerji se tej opravičeni zahtevi trdovratno zoperstavljajo.

* Za ponemčevanje Šlezije in Galičije so Nemci ustanovili „Nordmark“, ki ima tudi na Štajerskem podružnice. „Nordmark“ in „Südmark“ sta dvojčka in si delita ponemčujoče delo na severu in jugu države.

* Trgovinska pogajanja s Srbijo. V ministrstvu zunanjih del so se sestali avstrijski in ogrski delegati, ki vodijo trgovinska pogajanja s Srbijo, da se posvetujejo o novih predlogih srbskih delegatov. Pogajanja so že v toliko dozorela, da se je nadejati, da pride v kratkem do definitivnega sklepa trgovinske pogodbe med Avstro-Ogrsko in Srbijo.

* Nemški parlament. Državni zbor je razpravljal o izpremembi zakona o brzojavah in telefonih; zakonski načrt se je izročil posebnemu odseku. Nato je zbornica vzela v razpravo zakonski načrt o izpremembi neka-

terih točk, ki se tičejo razžaljenja veličanstva. Socialni demokratje so predlagali, naj se zakon o razžaljenju veličanstva sploh razveljavi. S tem predlogom so propadli, ker je zbornica sprejela vladni predlog. Socialni demokratje so vložili predlog o izpremembi volilnega reda za deželne zbere nemških zveznih držav.

* Francoski senat. Senat je imel sejo, na kateri je izvolil odbor, ki ima preiskati postopanje pri likvidaciji kongregacijskega premoženja. V ta odbor so izvoljene same v vsakem oziru intaktne osebnosti, ki jamčijo, da se bo preiskava vršila strogo in nepristransko.

Jubilejski dar.

Učiteljstvo — sebi: Tov. Bernard Andoljšek iz Litije, 26 K kot del čistega dobička od otroške igre „Palčki“. Tov. Josip Topolovšek iz Turja pri Dolu nad Hrastnikom, 5 K. Tov. Davorin Lesjak, učitelj v Rušah, 10 K. Zadnjih izkazanih 77 K; dostej darovanih 118 K. Bog plati! Živili nasledniki!

Voditelji in voditeljice, ali ste že storili svojo dolžnost glede na jubilejski dar?

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali: Tvrda Češnik in Milavec, prodaja manufakturnega blaga v Ljubljani, 50 K kot 5% donesek od učiteljstvu prodanega blaga. Pri tej priliki priporočamo p. n. učiteljstvu poleg Souvanovetudito narodno in solidno tvrdo ter prosimo vsakega in vsako, ki kupuje pri teh dveh tvrdkah, da pri blagajni izjavi, danaj se vpiše svotna nakrist učiteljskega konvikta, ker ne poznajo vsakega učitelja in vsako učiteljico. Na to sta nas omenjeni tvrdki že opetovano opozorili. Gdč. Angela Mandelj iz Skocijana na Dolenjskem, je nabrala pri svoji odhodnici v Zagorje 4:50 K; na godovanju tov. Šepaharja v Postojni je nabral tov. Brus 3 K; g. Alfonz Poljšak, vikarij pri Sv. Tomažu na Gorisškem, 1 K. G. Lavoslav Bučar, župan v Kostanjevici na Dolenjskem 5 K kot odgovor na klerikalne napade na napredno učiteljstvo. Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali tile tovariši in tovarišice: L. Kabaj iz Slivja pri Materiji (4 K); Anton Leban in Josip Štrekelj iz Komna; Fran Merljak in Klementina Lavrenčič iz Batuj; Katinka Drolova iz Zasipa; Josip Azman, Ana Grudnik in Herma Sirk, vsi iz Breznice; Kristijan Bratina iz Boveca; Martin Zdolšek iz Orlevasi; Anton Marčelja iz Materije; Josip Lipovec iz Bukovja pri Postojni. (Kdaj se pa oglasijo očka Zaman? — Radovednež.) Josip Kobal iz Dolenje vasi pri Senožečah; Angela Cenčič iz Peč pri Vačah; Tomo Lukanič iz Gaberjev pri Rubjah; Anton Maslo iz Riečanj, Anton Ivanovič iz Tater pri Materiji, Ernest Slane iz Sv. Bolfenska pri Središču, Josip Rakovšček in Anica Gerželj iz Sv. Lucije ob Soči; Anton Lomšek iz Kala; Anton Baša iz Kazelj pri Sežani, Mihael Debelak in Fr. Mlakar iz Šmartnega pri Litiji; Anton Faganelli iz Mirna; Marica Repič iz Ponikev; Alojzij Majcen od Sv. Duha pri Lučanah. Hvala!

Nad dvesto novih naročnikov šteje letos naš list. To je veselo in dobro znamenje! A to je še premalo! Ne 200, ampak 400, da, 1000 novih naročnikov moramo pridobiti svojemu listu! Zato: Na delo! Priporočajte naš list, agitujte zanj, delajte neumorno in požrtvovalno! Tovariši, tovarišice, somišljeniki, somišljenice: vsi na delo, vsi do zadnjega!

Naši listi. Tekom tega meseca smo brali po slovenskih časopisih poročila o občnih zborih čitalnic, bralnih društev, izobraževalnih društev itd. Ni skoro društva, v katerega odboru bi ne brali imena učitelja. V največ slučajih je učitelj tajnik, torej opravlja v društvu najvažnejše posle, posle, ki dajejo res delo. V teh poročilih so bili navedeni tudi časopisi, ki so društvenikom na razpolago v bralni sobi, oziroma ki krožijo med njimi. In sedaj moramo poudariti žalostno dejstvo, da nismo brali skoro nikjer „Učit. Tov.“, skoro nikjer „Zvončka“, prav nikjer ne „Domačega ognjišča“ in „Popotnika“. Naši listi so vendar taki, da bi utegnili zanimati tudi javnost, ali pa vsaj takozvano inteligenco, ki je časih učena in ošabna, da se dela tema! Toda nič tega! Ali nimajo učitelji-odborniki toliko vpliva, da bi spravili v društvo vsaj „Učit. Tov.“ in „Zvonček“? V tem pogledu bi morala taka društva posne-

mati n. pr. idrijsko čitalnico, ki je naročena na dva izvoda „Učit. Tov.“ — Ako ne bomo sami poskrbeli, da se razširi naše časopisje in nas in naše delo iz njega spozna javnost, ne bo tega storil nihče drugi. In če smo dobri za delo, smo vredni tudi podpore!

O učiteljstvu pišejo sedaj razni naši listi: „Rdeči Prapor“, „Naš List“, „Nova Doba“. To je dobro znamenje: javnost se zanima za naš stan. Iz vsega, kar govore imenovani listi, je razvidno, da bi nam stranke, ki stoje za njimi, rade pomagale. Bili so časi, ko se ni živa duša zmenila za nas. Toda resnično napredni in resnično naobraženi ljudje so spoznali, da se mora najprej brigati za šolo in učiteljstvo tisti, kdor hoče dobro svojemu narodu. „Nova Doba“ govori — kako bi rekli — s kritičnega stališča. A glasi se čisto po „Slovenčevu“, ko pravi, da se učiteljstvo za lastnim delovanjem odtujilo ljudstvu. Učiteljstvo se ni nič odtujilo ljudstvu, ampak če se je, se je ljudstvo njemu, in sicer, povejmo kar naravnost po zaslugi klerikalcev. Kdor ne verjame, naj čita „Slovenca“, „Domoljuba“, „Slovenskega Gospodarja“. Kritika je potrebna in koristna, samo stvarna naj bo. Kar pa piše o naših nasprotnikih, je vse resnično. — Članka v 2. in 3. števi. „Našega Lista“ sta pisana stvarno in mirno, a vendar odločno. Narekovala ju je vna do šole in učiteljstva. — Najtrenejše, zato najsimpatičnejše je pisan članek „Učiteljstvo na Kranjskem“ v „Rdečem Praporu“. Člankar prihaja do sklepa, da vladajo v kranjskem šolstvu turške razmere ter zaključuje svoja izvajanja s pametnimi stavki: „Ne iščite lopova, kjer ga ni! Skrajni čas je, da vzame država enkrat šolo, občine in druge urade, ki niso izključno privatni in last posameznika, v svojo upravo. Nadejamo se boljših časov, vendar jih najbrž ne bomo mi „dočkali.“ — Da pride od nadej do uresničenja, naj nam ostane v boju opora in zaslomba napredno, svobodno miselno časopisje. Kdor pa že neče, ne more ali ne sme podpirati, naj vsaj ne nasprotuje in ne razdira. V kulturnem delu naj prenehajo politične strasti, tu se naj združijo vsi napredni elementi, da starejo skupnega sovražnika.

Pozor tovariši! Pazite, da vas za bodoče deželnozborske volitve ne izpuste iz volilnega imenika. Vsak stalni nadučitelj in učitelj ima volilno pravico.

Vsila čast! Občinski odbor na Viču pri Ljubljani, je v svoji seji, dne 26. januarja, soglasno sklenil, pristopiti kot pokrovitelj s vsoto 200 K „Učiteljskemu konviktu“. Seveda je to zasuga tamošnjega vrlega učiteljstva. In tako bi se še marsikje lahko zgodilo. Kdor misli, da so v tej ali oni občini razmere za nas ugodne, naj to naznani konviktovemu blagajniku ali kateremukoli odborniku, da pošlje tozadevne prošnje na dotično županstvo.

Domače ognjišče. Prva številka tega lista za starše je izšla dne 25. januarja s prav zanimivo vsebino. Tovariši in tovarišice, ven iz šole in razširjajte list med ljudstvom. Odseki za izvenšolsko delovanje skrbite, da pride Domače ognjišče v vsako slovensko hišo.

Deželno „Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani“ priredi v smislu odborove poročila na zadnjem občnem zboru iz svoj prv stanovski sestanek (samo za učiteljstvo) v četrtek, dne 6. svečna t. l. ob 1/2 8. uri zvečer v hotelu „Južni kolodvor“ (Seidl). — Razprava: „Nekaj o važnosti učiteljskega stanu“, govori tov. Janko Žirovnik. K obilni udeležbi vabi vse ljubljansko učiteljstvo in iz bližnjih krajev odbor.

Prvi ljubljanski učiteljski krožek ima svoje redne sestanke vsako soboto zvečer pri Seidlu (Hotel „Južni kolodvor“).

Drugi ljubljanski učiteljski krožek se shaja ob sredah zvečer, a ne vedno v istem lokal.

Vprašanje. Ali bi ne bilo tudi na Kranskem umestno, da se skliče shod učiteljskih zastopnikov v c. kr. okr. šolskih svetih? Tvarine bi bilo dovolj za obravnavanje. Svetujem pa, da že prej počaka, kak rezultat dosežejo štajerski tovariši. — ga.

Tridesetletnico svojega učiteljevanja obhajajo letos nastopni absolventje c. kr. učiteljskega v Ljubljani iz leta 1878.: Gradšnik Armin, nadučitelj v Celju; Höger Avgust, učitelj v nemškem Gradu; Josin Teodor, učitelj na Dunaju; Kos Mih., šolski voditelj v Pirneah (Gorenjsko); Lokar Ivan, nadučitelj v Dobitčah na Dolenjskem; Maier Anton, c. kr. vadniški učitelj v Ljubljani; Podkrajšek Henrik, c. kr. strokovni učitelj na obrtni šoli v Ljubljani; Pretnar Jakob, učitelj v Ljubljani; Repič Peter, nadučitelj na Uncu na Notranjskem; Šorn Fran, nadučitelj pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju in Trost Fran, učitelj v Ljubljani. — Od leta 1903., ko so absolventje ljubljanskega učiteljskega iz l. 1878. slavili svojo petindvajsetletnico je umrl Černe Jernej, bivši nadučitelj v Šmartnem pri Litiji, a zaradi bolehnosti je šel v pokoj Krener Bogomir, bivši učitelj v Škofji Loki.

Vsem onim, ki prosijo za petletnice! Ker smo imeli že večkrat priliko, pogledati v razne akte c. kr. okr. šol. sveta, smo tuintam naleteli na prošnje raznih koleginj in kolegov, ki jim je usoda naklonila kako starostno doklado. Mnogo teh prošenj je seveda kolkovanih s kolkom 1 K in pisanih seveda v najponižnejem tonu („za milostno podeljenje

petletnice.“) Čemu li ta kolkovana milost?! Najkrajša pot in najcenejša je ta-le: Vodstvo kratko malo sporoči uradno, da je ta in ta dosegel tega in tega dne ono službeno starost, zaradi katere mu grenova petletnica. Temu uradnemu potrdilu se priloži dekret zadnje petletnice in stvar je v redu. Torej nič drugega!

Več narodne odločnosti. Imamo slučajno priliko, da pregledamo kako prošnjo za podelitev te ali one službe. In tu naletimo večkrat na čudno dejstvo, da je premnogo prošelj pisanih v blaženi nemščini, posebno se v tem odlikujejo mlajše koleginje. Čemu li to? Mogoče se mislijo dotični prosilci, oziroma prosilke bolj prikupiti na višjem mestu? Bodimo odločni v narodnem oziru! Tovarišem v c. kr. okr. šol. svetih pa svetujem: Zapisujte si dotične prosilke in prosilce, opozorite jih najprej „med štirimi očmi“ na tako mlahnost, ako to ne bo pomagalo, v javnost z njimi! Brez pardona!

Narodni radikalec.

Osebnosti na Kranjskem. Učiteljica v Šmartnem pri Kranju, Marija Škabermetova, je dobila dopust in jo nadomešča izprašana učiteljska kandidatinja Ljuboslava Orehkova. Na šoli v St. Vidu nad Ljubljano bosta zastopni podučevali učiteljski kandidatini Roza Jovanova in Kristina Sattlerjeva, ki imata zrelostno izpričevalo za ljudske šole.

Odlikovanje. Tovariš Fran Pirkmaier, nadučitelj v Framu pri Mariboru, je praznoval 26. t. m. srebrno poroko. Občina Fram je ob tej priliki imenovala mnogoletnega svojega nadučitelja za svojega častnega občana. Čestitamo!

Roditeljski večer je priredil učiteljski zbor c. kr. rud. lj. deške šole v Idriji dne 25. t. m. v šolski telovadnici. Udeležba je bila zadovoljiva, a želeli bi bilo, da bi se prihodnjič starši v obilnejšem številu udeleževali teh potrebnih prireditev, ki naj bi jih poučile, kako naj pomagajo učiteljstvu pri vzgoji mladine. Navzoče je pozdravil ravnatelj deške šole, tov. A. Novak, ki je prosil udeležence, naj pazno poslušajo razmotrivanja predavateljeva ter prosil učitelja J. Novaka, da povzame besedo. Le-ta, je v poučnem in zanimivem, skrbno sestavljenem referatu povedal, kdaj smemo pričakovati boljših časov. Rekel je, da v to jako pomaga vzgoja otrok k varčnosti. Ako je otrok varčen, bo tudi pozneje, ko doraste, pomislil za vsak vinar, kako bi ga boljše porabil v svojo korist. Mati naj nikar otroku vsega ne da, kar hoče, ker s tem ga razvadi, in otrok postane zapravljiv. Zapravljivost pa je tista človeška slaba lastnost, zaradi katere veliko ljudi toži o slabih časih in o svojem uboštvu. Otroku naj se nikar ne dovoli nakupovanja nepotrebnih igrač. Koliko vinarjev se s tem razmeče po nepotrebnem; boljše bi bilo, ako bi dal otrok te vinarje v hranilno posodico, ki naj bi mu jo dali starši. Otrokom naj se nikar ne daje alkoholnih pijač, ker s tem se jih navaja k pijačevanju, a posledica pijačevanja je zapravljivost. Za otroke je voda in mleko najboljša pijača. Tobakarje naj starši strogo kaznujejo. Doma denarja otrok za tobak ne dobi, pa se zlaže, da rabi za to ali ono šolsko potrebo; ako pa tako ne dobi kadilec denarja, ga ukrade. Kaj je posledica temu, ve vsak sam. Vsi kadilci so pa tudi zapravljivci v tem oziru. Tudi igrati za denar naj se otrokom ne dovoli. To namreč zbuja v otroku poželenje po igri in denarju. Za otroke so pripravne otroške igre. Otroke se navaja k varčnosti tudi s tem, da vlagajo denar v šolske hranilnice, ki so sedaj uvedene že po vseh državah. Tudi na naši šoli je taka hranilnica, ki se naj bi je šolski otroci posluževali. Tako naj bi se odpomoglo slabim časom, in bi bilo pričakovati boljših. Ravnatelj tov. A. Novak je zahvalil predavatelja, ter vprašal navzoče, ako hoče kdo kaj opomniti ali povedati kak nasvet. Ker se ni nihče oglašil k besedi, je tov. ravnatelj zaključil roditeljski večer, ter prosil navzoče, da se drugič zopet odzovejo enakemu vabilu.

F. M.

Šola in — špirit. V „Gorenju“ čitamo: Zadnji ponedeljek so imeli klerikali zaupni shod v Kranju, kjer so postavili za deželnozborsko volitev v kmetijskih občinah kranjskega okraja svoja dva kandidata. Tisti podivjani in ošabni ton, ki vlada zlasti zadnje čase v časopisih „Naša moč“, „Domoljub“ in „Slovenec“, je preveval tudi govornike na tem shodu, o katerem piše „Slovenec“ to-le: „Neustrašeni g. Kuralt iz Mavčič je priporočal poslancem S. L. S., naj se krepko potegujejo za skrajšanje šolske dobe v ljudski šoli, ki je ogromno breme za kmečko prebivalstvo, pa — špiritu naj pot zapre v našo deželo! Umestna misel, ki naj bi se ponavljala po vseh naših shodih!“ — Župan Kuralt iz Mavčič je župan svoje vrste. Eno-razrednica v Mavčičah bi se morala razširiti že davno v večrazrednico. Da se to ni zgodilo še sedaj, je samo njegova zasluga. Kadarkoli more, vedno šuje ljudi proti šoli. Po svoji županiji zatrjuje, da sta šola in špirit za kmeta najhujše zlo in da popolnoma zadostuje v vsaki vasi, ako znata malo več kot brati in pisati župan in župnik. Na shodu se s to trditvijo vendar ni upal na dan, pač pa se je ogreval za skrajšanje šolske dobe v ljudski šoli. „Slo-

venca" se zdi ta misel umestna, zato pravi, da se bo obravnavala po vseh klerikalnih shodih. To je višek nesramnosti in hudobnosti! Kaj pa je vzrok, da ne more naš kmet nikamor naprej? Vzrok je pretežno število enorazrednic, katerih je med vsemi avstrijskimi kronovinami na Kranjskem največ. Pouk na teh je najtežavnejši in zastran tega tudi najmanj koristen. Naši kmetje pa dobivajo skoro samo tak pouk. Namesto da bi poučevali na shodih ljudi, jih podpihujejo in ščejejo proti šoli in naobrabi! Kakor se vidi, je zašel Zabret v prav lepo družbo. „Slovenec“ pravi dalje, da je bil na tem shodu „kaj poučen in navduševalen govor profesorja Jarca“. Če je pritrjeval Kuraltu glede omejitve zganjevitja, bi ga pohvalili tudi mi; da je pa molčal, ko je govoril Kuralt o špirtu in šoli v tej obliki in v taki primeri, je zanj jako značilno. Od te strani ga še nismo poznali. Zato moramo pribiti, da je bil g. Evgen Jare, profesor v Kranju, poleg pokojnega dobropoljskega nadučitelja Primožiča resen kandidat S. L. S. za mesto c. kr. okrajnega šolskega nadzornika v kranjskem in radovljiskem okraju. Če hoče postaviti vlada kozla v zelnik, naj ga kar imenuje — še je čas. Toda stran- karju Evgenu povemo, da ne bi šla njegova pšenica tako v klasje kot si misli on in njegovi vsemogočni privrženci. Nadzornik, kateremu je špirt ter šola eno in isto zlo, ni dandanes več mogoč, tudi na Kranjskem ne!

Seja c. kr. šolskega sveta v Radovljici dne 31. decembra 1907. Predsednik predloži proračun za leto 1908. v skupnem znesku 1040 K, in sicer za okr. učit. kužnico 420 K in za okr. učit. konferencijo 620 kron. — V Kamni gorici se otvori s 1. marcem 1908 drugi razred in se imenuje proviz. učiteljica H. Bukovec. Obenem se odobri predlog kraj. šol. sveta, da se sezida nova dvorazrednica po normalno šol. načrtih v skupnem znesku 30.000 K. — V Koroški Beli se razširi tamošnja trirazrednica v štirirazrednico s 1. marcem t. l., ker so posamezni razredi prenapolnjeni. I. 1907/8, je šolobiskujočih otrok 294. — Sestavita se ternopredloga za a) nadučiteljsko mesto na Jesenicah in b) za učiteljsko mesto v Srednji vasi. — Zaradi izpopolnitve učnega mesta na Jesenicah se sklene, predlagati kraj. šol. svetu, da se razpiše to mesto vnovič z dostavkom, da se bo oziralo edino na moške prosilce. — Na znanje se vzame odpoved proviz. nastavljenega učiteljice M. Bajtove na Koprivniku, a namesto nje se nastavi provizorično dose- danjega učitelja-voditelja v Predosljah Josipa Jociča. — Priznajo se sledeče starostne doklade: II. starostna doklada učiteljici Fr. Pogacnik na Ribnem; IV. nadučitelju V. Zavrlu in III. učiteljici E. Omanovi, oba v Begunjah; II. nadučitelju Iv. Baragi v Kor. Beli; I. učiteljici M. Zemljanovi v Boh. Bistrici. — Sled- njič se rešijo nekatere disciplinarne zadeve. — a.

Iz kamniškega okraja nam poročajo. Zadnje poročilo o pogrebu pokojnega Josipa Mesnerja ne odgovarja popolnoma resnici. Pisec dotičnih vrstic je bil namreč napačno informiran, ker je pisal: „da, celo predsednika krajnega šolskega sveta nismo zapazili med pogrebi.“ — Resnici na ljubo bodi povedano, da je bil predsednik krajnega šolskega sveta v Komendi med onimi vrtilimi možmi, ki so nosili krsto s pokojnikom Mesnerjem. S temi vrsticami popravljamo torej svojo zmoto in prosimo gospoda predsednika blagohotnega opr- ščenja.

Na Štajerskem je zmagal pri nado- mestni deželnozborni volitvi dne 23. t. m. klerikalni kandidat Terglav. Napredni kandidat Zdolšek je dobil častno manjšino. Terglav je dovršil le enorazredno ljudsko šolo v Polzeli ter ne zna niti prav pisati. Izrekel se je se- veda za skrajšanje učne dobe in za poldnevni pouk. Dvomimo pa, da bi taki učenjaki kaj dosegli. Sicer pa dr. Korošec čestitamo na pridobitvi tega vrlega moža. — Na svidenje pri s p l o š n i h deželnozbornih volitvah pri- hodnje leto! Takrat bo izid malo drugačen.

Imenovanje. Izredni profesor na graški univerzi, gospod dr. Karel Štrekelj, je imenovan za rednega profesorja slovanske filologije.

Iz Zg. Tuhinja nam pišejo: Na sv. Štefana dan pr. l. smo tukaj obhajali 50-let- nico obstoja naše šole. V ta namen je šolsko vodstvo priredilo temu primerno slavje z de- klamacijami, petjem, živimi podobami in dve igri. Dečki so igrali: „Dedščina nehvaležnega sina, igra v 3 dejanjih; deklice pa Silvin Sar- denkovo: „Deklica s tamburico“. Za uvod je nadučitelj povedal nekoliko črtic iz šolske kro- nike. Vse točke so se proizvajale tako dobro, da je bilo zbrano občinstvo naravnost očarano. Na občno željo se je moral vzpored ponoviti na Sv. treh kraljev dan. Obakrat je bila pro- storna šolska soba nabito polna. Mnogo ljudi pa se je moralo zaradi nedostajanja prostora vrniti. Slovesnost pa je posebno povzdignil po- polnoma nov oder s prekrasno scenerijo. Dva zastorja, prednjega in ozadja, ter dve kulisi je naslikal brezplačno gospod višji živilozdravnik I. Nikolaj Sadnikar iz Kamnika tako izbrno, da je slike vsakdo občudoval. Za žive podobe je poslal tudi bengaličen ogenj, seveda brezplačno. Iz tega se vidi, da je imenovani gospod velik prijatelj šole. Ker je že poprej večkrat naklonil naši šoli kako denarno podporo, mu bodi na tem mestu izrečena prav iskrena za- hvala. — Ostalo scenerijo pa je jako okusno

naslikala tukajšnja učiteljica gospica Frančiška Gromova obenem pa je tudi z denarno pod- poro priskočila na pomoč. Precejšnjo vsoto je daroval župnik gospod Ivan Štrukelj ter krajni šolski svet. Manjše vsote pa so darovali: gg. Jernej Hribar, župan in posestniki: Janez Žavatnik, Vid Kadunc, Tomaž Žavbi, Jakob Hribar, Pavel Voljkar, Jurij Jeras ter gospod Matej Žnideršič, c. kr. orožniški stražmojster. Bodi vsem darovalcem izrečena tem potom prav topla zahvala. Srečko Malenšek.

Grobni spomenik rajnemu tovarišu Antonu Žagerju bivšemu nadučitelju v Pe- trovčah, stoji na pokopališču v Zalecu, je iz črnega mramorja in ima pod običajnim na- pisom in fotografijo še sledeče besedilo: Čast vrlemu učitelju in pisatelju slovenskemu „To- netu iz gošče“. Spomenik stane 391 K 20 vin. brez dovoza v Zalec; v to svrhu so darovali: 1.) A. Petriček — Zalec, 20 K, 2.) Jos. Sager — Schwechat, 50 K, 3.) I. Kele — Nova Štifta, 3 K, 4.) I. Stante — Blagovna, 2 K, 5.) Žagerjevi prijatelji iz Zg. Savinske doline po g. Turnačku iz Nazarja 32 K, 6.) Uči- teljstvo v Petrovčah 7 K, 7.) Učiteljstvo od Sv. Lovrenca pod Prožinom 2 K, 8.) gospa Jozefina Žager — Petrovče, 100 K, 9.) M. Levstik — Celje, 5 K, 10.) Učiteljstvo na Frankolovem 2 K, 11.) L. Šah — Teharje, 2 K, 12.) Učiteljstvo dekliške šole pri Sv. Jurju n. j. ž. 4 K, 13.) L. Černej in gdč. Suhač — Griže, 2 K, 14.) Učiteljstvo na Go- rici v Zg. Sav. dol. po nadučitelju R. Knafliču 77 K 20 h, 15.) Učiteljstvo pri Sv. Pavlu v Sav. dol. 5 K, 16.) Učiteljsko društvo — Gornji grad 40 K, 17.) J. Košenina — Liboje 5 K, 18.) Učiteljstvo — Sv. Peter v Sav. dol. 3 K, 19.) Krajni šolski svet Petrovče 30 K — skupaj 391 K 20 h. Vsem darovalcem iz- reka gospa Jozefina Žagerjeva in tudi podpi- sani presrečno zahvalo. — Zalec, dne 22. jan- uarja 1908. Anton Petriček.

Tretji roditeljski večer v Povirju. Dne 26. t. m. je priredilo tukajšnje učiteljstvo tretji roditeljski sestanku v tej zimi. Drugi se je vršil 29. decembra lani ter je bil še po- voljno obiskan. Predavala sta: tov. nadučitelj Milan Volkov o redu, in župnik Josip Novak o verski vzgoji. Pri tretjem sestanku je govo- ril tov. učitelj Anton Mervič o laži in boju proti nji. Razpravljal je najprej o raznih lažeh, dokazal z raznimi zgledi, da smo odrasli ljudje mnogokrat učitelji laži nežni mladini. Zatem je razpravljal o boju z njo in sredstvih, ki jih imamo v tem rabiti. G. župnik je nadaljeval o verski vzgoji. Pri tem delu se je dotaknil v veliki meri zdravstva in razložil navzočim kako in kdaj naj skrbe za zdravje svojih otrok. — Mater je bilo nad 30 navzočih. Udeležba oč- etov bi pa bila lahko večja. Kmalu se začne pomlad in tedaj bo treba roditeljske sestanke odložiti na jesen. Vsekakor se je opazilo, da ni bilo pri obeh sestankih niti vse učiteljstvo navzoče. Kako naj bodo potem navdušeni pre- prosti ljudje za to, za kar se niti učiteljstvo ne meni. Zabave se pa udeležujemo šele po do- vršenem delu. Slik med domom in šolo je vendar tako potreben, da bi morala biti vsaka učiteljska oseba zadovoljna, če pride v dotiko s starši. Toliko v prijazen opomin, pa da se me ne ume napačno. X.

Reorganizacija obrtne nadaljevalne šole v Ljubljani. Naučno ministrstvo je do- volilo, da se obrtni pripravljalni (nadaljevalni) tečaj na treh mestnih deških ljudskih šolah priklopijo na splošno obrtno nadaljevalno šolo, združeno z realko v Ljubljani. Dovolilo je na- dalje, da se dva paralelna oddelka v L. nado- ljevalnem razredu provizorično aktivirata, dva paralelna oddelka pripravljalnih tečajev na imenovanem zavodu se pa opustita. Končno se število tedenskih učnih ur pomnoži za dve.

Zakaj je moral iti rektor graške univerze? Na to vprašanje odgovarja „Slo- venec“, in sicer pravi: „Graški rektor dr. Ha- nausek je, kakor se je sedaj iz avtentičnih virov izvedelo, zato moral odložiti svojo čast, ker ni hotel, oziroma ni mogel na vseučilišču napraviti reda, kakor je to zahtevalo naučno ministrstvo. Kako naj bi neki? Saj je to tisti dr. Hanausek, ki je 3. decembra l. l. na shodu radikalnega nemškega dijaštva priporočal re- solucijo, v kateri se pravi, da „vseučilišča delajo nato, da se strmgoljavijo tista naziranja in tisti svetovni red, ki je ideal pristašem mrtve dog- matiške vere.“ Dr. Hanausek je moral iti in dobro bi bilo, ako bi se na ta način vsem po- svetilo, ki hočejo „strmgoljaviti svetovni red“. V Avstriji vseučiliških profesorjev ne plačujemo zato tako ogromno drago, da bi s svojo filo- zofsko maloizobraženostjo zaletavali se v „dog- matiško vero.“ Tudi liberalni učitelji naj si to zapomnijo, ker bodo ta nauk kmalu rabili. In tudi drugim našim narodnim kulturnim zavodom n. pr. gle- dišču, ta opomin ne bo škodil. Čas setve je tu! — Te „Slovenčeve“ besede se nam zde tako pomembne, da si jih menimo prihodnjic natančneje ogledati.

„Učiteljski Glas“, glasilo „Saveza dalmatinskih učitelja“, piše v 1. letošnji šte- vilki o našem listu: „Učiteljski Tovariš“ ta najstarejši učiteljski list na slovenskem jugu v Avstriji, je z novim letom izpremenil svoj format in izhaja kot tednik. V 2. številki ima jako lep članek „Učiteljstvo — sebi!“ V tem članku pozivlja učiteljstvo, da se prigodom jubilejskega leta našega vladarja spominja v

prvi vrsti sebe in da kar ima darovati, daruje svojemu društvu, sebi in svojim bratom na ko- rist. Današnji fond znaša 58.500 K 59 h, a „Učit. Tov.“ se nadeja, ako dobi odziv med člani, ki jih je 2000, da bo ta vsota narasla na 217.500 K. Ta lep primer naših bratov slovenskih učiteljev polagamo na srece svojim tovarišem...“

„Prosveta“, ki jo ureja v Kragujevu slovenskemu učiteljstvu dobro znani srbski učitelj Jovan P. Jovanović, tudi govori o požrtvovalnosti slovenskega učiteljstva, nagla- šajoč, kako si hoče to samo nabrati potrebni kapital, da si zgradi svoj dom v Ljubljani. „Daj Bože, da se ova namera naše mile braće i drugova šta pre i ostvari... Nije li to lep primer ličnoga požrtvo- vanja za opštu stvar svoga staleža? — V isti številki poroča „Prosveta“ tudi o zborovanju „Društva slo- venskih učiteljic.“

Meštanska Škola, glasilo „Zveze učiteljstva čeških meštanskih šol na Moravskem“, poroča v zadnji svoji številki o našem listu ter pravi, naj bi ga v obliki posnemali tudi češki šolski listi. Nadalje govori imenovani list o našem konviku, pisoc, kako bomo nabrali po- trebni gradbeni kapital (glej v 2. let. številki uvodnik!) ter omenja končno zborovanje „Dež. slov. učit. društva“ (predlog tov. Šege) in zborovanje „Društva slov. učiteljic.“

Ali ste že obnovili naročnino za leto 1908?

Šolsko zdravstvo.

Pod tem naslovom hočemo prinašati kratke vesti s polja šolskega zdravstva. Dandanes ne gre šoli in učiteljstvu samo za to, da mla- dino samo vzgajata in učita, ampak gledati morata tudi na zdravje telesa, zakaj le v zdrav- vem telesu biva zdrava duša.

Društvo za negovanje mladinskih iger na Dunaju je zborovalo dne 14. grudnia 1907. Predsedoval je prezident, državni in deželni poslanec Viktor Silberer. Društvo ima 19 krajevnih podružnic ter 24 igrališč in 5 prostorov za drsanje. Organ društva je „Vierteljahrsschrift für kör- perliche Erziehung“, ki sta mu urednika dr. Leon Burgerstein, znani strokovnjak na šolsko-higijenskem polju, in dr. Viktor Pimmer. Izmed večjih podpor, ki jih je društvo l. 1907. sprejelo, je omeniti subvencijo mesta Dunaja 5000 K, deželnega zbora spodnjeavstrijskega 1000 K in „Mai- korskomitee“ 3000 K. Ali bi se ne dalo na pr. v Ljubljani ustanoviti društvo z enakimi tendencami? — ij—

Šolski zdravniki v Offenbachu na Nemškem. Kakor je razvidno iz poročila o šolsko-zdravniškem delovanju v šol. l. 1906/7. je bilo v Offenbachu sedem ljudskih šol in dve srednji šoli. Skupno 8500 učencev v 156 raz- redih. Za zdravniško preiskavo in opazovanje je nastavljenih pet zdravnikov. Popolnoma zdravim je bilo spoznanih 23,8% vseh otrok. 68,4% je bilo srednje konstitucije in pri 7,8% se je konstatiralo jako slab razvoj telesa in slaba prehranitev, oziroma težki bolniški znaki. Pri 51,4% se je našlo več kot štiri bolne zobe. Največ teh otrok je bilo nato v šolski zobni kliniki, kjer se jim je brezplačno pregledalo in popravilo zobovje. Nekateri so pa to opustili, največkrat zaradi nemarnosti staršev. Zunanje boleznine očesa in slab vid za- radi prirojenih ali pozneje dobljenih očesnih pogojev je imelo 6,6% otrok. Potrebna očala je nakazal šolski očesni zdravnik 58 otrokom. Ubožnejši so jih dobili zastoj. 129 otrok je bilo bolnih na ušesih, oziroma so slabo slišali. Pri 587 otrokih se je pokazala bolehaovost v ustih in v nosnih votlinah. 188 otrok je bolehalo na naslednjih „rachitis“. Je- tika ni nastopala mnogokrat, večkrat pa boleznine srea Sploh jih je bilo na prsnih organih bo- lanih 156. V 378 slučajih so se opazovale druge boleznine, n. pr. malokrvnost, škrofuloza, kožne boleznine, nervozni prikazi, epilepsija, vi- dov ples in povečanje sluznic. — 59 dečkov in 61 deklic je poslala šolska oblast v toplice Nauheim, Orb in Kreuznach. Seveda pod nad- zorstvom. 24 deklic in 4 dečki so preživeli počitnice v Odenwaldu na planini pod nadzorstvom ene učiteljice. — V letnih počitnicah se je uvedlo zdravljenje po mleku (Milechur). 309 dečkov in 377 deklic se je zdravilo na ta način, kar je stalo približno 2000 mark. — Enaka vsota se je dovolila za topli zajtrk (mleko), ki se je v jako mrzlih zimskih jutrih dajal potrebnim otrokom. — ij—

Pouk o higieni na Ruskem. Na vseh srednjih šolah na Ruskem so v najvišjem raz- redu uvedli na teden dve uri fakultativnega pouka v higieni. — ij—

Razgled po šolskem svetu.

— **Požrtvovalnost sedmograških Saksov.** Kakor druge nemadjarke narodnosti zatirajo Madjari tudi Sakse na Sedmograškem, ki pa so toliko imoviti in požrtvovalni, da jim

madjarsko nasilje ne more dosti škodovati. Da si ohranijo svoj jezik v cerkvah in šolah, si jih združujejo sami. Dasi je vseh Saksov le 220.000, si združujejo devet srednjih šol, dve učiteljski, 265 ljudskih in meštanskih šol ter dve deški zabavišči, za kar izdajajo na leto 1.589.800 K. Razen tega so izdali od l. 1904. do 1907. za zgradbo svojih protestantskih cerkev 1.321.946 K.

— **Češkemu učenjaku**, prof. naravo- slova Purkinju, ki je predaval okrog leta 1850 na vrtislavskem vseučilišču v Nemčiji, so od- krili pred nekaj dnevi na tem vseučilišču po- prsje z veliko slavnostjo. Pokojnik je bil velik češki narodnjak in pisatelj.

— **Vseučiliška svoboda na Pruskem.** Te dni je poklical rektor berlinskega vseučil- lišča poljske visokošole k sebi in zahteval, da mu naj s častno besedo obljubijo, da bodo go- vorili na shodih nemški in ne poljski. Dijaki so se pa odločno postavili v bran in dejali, da to postavno ni utemeljeno.

— **„Šolski kuratorij“**, društvo za vzdrževanje nepotrebne ženskega učiteljskega z nemškimi učnim jezikom v Ljubljani, je dobilo 2000 K državne podpore.

— **Študentke na Nemškem.** V zimskem tečaju je vpisanih na vseučiliščih v Nemčiji 326 rednih in 2504 izrednih slušateljic, skupaj študira torej v zimskem tečaju na nemških vseučiliščih 2824 žen.

— **Disciplinarna uredba za učitelj- stvo v Dalmačiji** je izšla v uradnem listu. „Učiteljski glas“ pravi, da ni tako rožasta, kakor so jo kazali. Napravili so jo, ne da bi kaj povprašali učiteljstvo. To je napaka. Pri tako važni stvari je vendar treba vprašati tudi učiteljstvo, kaj in kako misli ono.

— **Število učencev na Danskem.** Po zakonu sme biti na Danskem v enem razredu največ 35 učencev, na Norveškem 40 do 50, na Nizozemskem 50, v Amsterdamu 33. Kako je pa pri nas?

— **Šola brez učitelja.** V Starem laznu na Hrvaškem so že štiri mesece brez učitelja. Prejšnjega učitelja so prestavili, a ga še dose- daj niso nadomestili z novim.

— **Milijonar se je poročil z učiteljico.** Milijonar Friderik Conde v Syracuse se je poročil dne 7. januarja z učiteljico Marijo Graci Kingsley. Ženin je potomec francoske prinčevske rodbine. Njegov oče je tvorničar in milijonar. S 34 leti je prevzel ženin tvornico, ki se je obnesla prav dobro. Conde je bil prej vsakemu športu jako vdan, a iz ljubezni do svoje zaročenke je vse opustil. Čeravno sta bila že dlje časa zaročena, je vendar ona šele pred kratkim opustila svojo učiteljsko službo.

Z gospodarskega polja.

— **Pridelek sladkorne pese.** Ravno- kar so došla poročila o približnem lanskem pridelku sladkorne pese. Sodi se, da vsa pro- dukcija znaša 6.399.900 ton proti pravemu pridelku predlanskega leta s 6.640.000 tonami. V posameznih državah se je pridelalo: v Av- stro-Ogrski 1.417.100 ton (lani se je sodilo, da se pridelala 1.393.900 ton, v resnici pa se je samo 1.330.600 ton), Nemčiji 2.056.600 (lani 1.997.200, oziroma 2.241.100), Rusiji 1.403.000 (lani 1.380.000, oziroma 1.433.900), Franciji 707.000 (lani 704.000, oziroma 747.100), Belgiji in Nizozemskem 405.000 (lani 404.100, ozir. 461.2000), Švedski 109.500 (lani 111.000, oziroma 155.700), Italiji 140.000 (lani 140.000, oziroma 115.000), Španiji 109.000 (lani 109.000, oziroma 89.800) in Danski 52.000 (lani 50.000, oziroma 66.000 ton).

— **Državna subvencija.** Za olajšanje nabave sena in stelje na Primorskem je dalo poljedelsko ministrstvo 79.000 kron državne podpore.

— **Podružnica čebelarstva društva v Kranju** je imela na Primorskem svoj občni zbor. Podružnica šteje 60 članov, torej je naj- močnejša podružnica čebelarstva društva na Slovenskem. Dohodkov je imela 210-20 K, stroškov pa 106-77, torej prebitka K 103-43. V odbor se izvolijo: predsednikom g. Ivan Lampe v Kranju, njega namestnikom nadučitelj Fran Luznar na Primorskem, tajnikom cestar Miha Eržen in odbornikom Janez Strupi. Slednjic se je sklenilo: 1. do prihodnjega rednega občnega zbora podružnice nakupiti 100 kranjskih panjev po normalni ceni, ki se je sprejela na občnem zboru dne 19. marca lan- skega leta; 2. tekom leta prirediti sestanek čebelarjev.

— **Dolgovi mesta Gradec** so znašali koncem 1907. leta 23.766.891 kron.

— **Živinoreja na Ogrskem** je v letu 1907 lepo napredovala. Število konj se je po- množilo od 1.788.416 na 1.797.664, število govedi od 5.624.555 na 5.952.929, število ovac pa od 6.891.089 na 7.549.336.

— **Trgovina s pivom v Srbiji.** Srbija proizvaja toliko piva, da to zadostuje za do- mače potrebe in da ga še izvažata. Tako je leta 1906 izvozila v Turčijo 341.524 litrov, v Bol- garsko pa 21.899 litrov. Neke vrste piva je Srbija leta 1906. tudi uvozila, in sicer iz Nem- čije 68.926 litrov, iz Avstro-Ogrske pa 242.257 litrov.

— **Delavska beda in higiena na Ogrskem.** Menda v nobenem srednjeevropskem mestu ne vladajo tako nezdrave razmere za

najnižje sloje kakor v Budimpešti. Po državni statistiki je med tisoč stanovanj prenapolnjenih v Berlinu in na Dunaju 280, v Petrogradu 460, v Budimpešti pa 740! Za tuberkulozo umre izmed vsakih 100.000 oseb na Nizozemskem 192, na Angleškem 201, na Ogrskem pa 364 oseb. Na vsakih 100.000 prebivalcev na Ogrskem pride le 28 zdravnikov in 9 babic, tako da umre skoraj tretjina brez zdravniške pomoči. Na Ogrskem hodi nad 40.000 blaznih brez vsakega nadzorstva okolo. Delavske plače so skrajno slabe. Odrasli moški delavci v tvornicah zaslužijo povprečno na teden po 13 K, ženske le 6½ K, dočim zasluži poljski delavec le 9 K 30 h, ženske pa celo le 4 krone 26 h na teden.

— **Češko učiteljstvo v narodno-gospodarskem delu.** Narodno-gospodarski in socialni odsek ljudske napredne stranke na Češkem se je z vso energijo lotil gospodarskega in socialnega dela na Pošumavskem. Za svoje načrte je pridobil učiteljstvo in priredi za nje te-le gospodarske tečaje: za živinorejo, za gojenje gob, brusnic in malin. Nadalje je odsek sistematiško zasajati nasade vrb, iz katerih pletejo koše, stole mize itd., obrt, katera daje tisočem zaslužka in širiti rejo kunccev. Toliko košarstvo, kolikor reja kunccev bi bila za male kmete velike važnosti. Mnogi imajo koške zemlje, ki jim ne dajejo nikake koristi, ker so močvirnati, na katerih bi pa vrba dobro uspevala. Ako bi dotičnik znal plesti koše in razne izdelke iz vrbja in ličja, bi v onih dneh, ko nima dela na svojem majhnem posestvu in tudi ne pri imovitejših sosedih, pozimi in v deževnem vremenu lahko precej zaslužil s pletenjem košev itd. Njegova žena in otroci bi pa z majhnim trudom lahko redili znatno število kunccev, ki bi jim dajali mnogo mesa za hrano in za katerih kože bi tudi izkupili na leto lepe denarje. Eno in drugo bi se lahko tudi pri nas gojilo. — To bi kajzarjem in malim kmetom v resnici pomagalo, ker bi jim odprlo nov vir cenih živil ter bi se tudi naučili svoj prosti čas uporabiti za koristno delo.

Raznoterosti.

× **Slovenščina pripoznana službenim jezikom pri koroškem deželnem odboru.** Državna sodnija je izdala razsodbo, da se ugotovi pritožbi občine Sele pri Borovljah proti deželnemu odboru koroškemu zaradi odklanjanja slovenskih vlog, ker da je deželni odbor s tem svojim postopanjem kršil pravice enakopravnosti, zajamčene po državnih temeljnih zakonih. — Občina Sele se je namreč pritožila na državno sodnijo proti koroškemu deželnemu odboru, ker ta ni rešil v slovenskem jeziku spisane vloge, v kateri je občina zaprosila za odobrenje zvišanja občinskih doklad v smislu proračuna za l. 1909., in je celo kar zavrnil omenjeno vlogo. Rešitev se je odklonila zaradi tega, ker je deželni odbor naročil pisarni, da ne sme sprejemati slovenskih vlog, ampak da jih mora nerešene vračati. Sedaj pa je državna sodnija izdala razsodbo, da se je vrnitvijo nerešene slovenske vloge kršila ravnopravnost slovenskega jezika, ki mu je zajamčena v ustavi. Sodnija je smatrala za dokazano, da je deželni odbor vrnil vlogo le zaradi tega, ker je bila pisana v slovenskem jeziku. Zastopnik deželnega odbora, dunajski odvetnik dr. Lenoč, je ugovarjal, da nima državna sodnija pravice izdajati pravoveljavne odločbe. Državna sodnija pa je ugotovila, da ona fungira v tej zadevi kot zadnja instanca in da ima zato pravico izdajati pravoveljavne odločbe. V obrazloženju svoje odločbe pravi državna sodnija, da je slovenski jezik na Koroškem v deželi navaden jezik in da ima v zmislu § 19. o. z. vsaka slovenska občina pravico posluževati se ga v svojih vlogah na oblastva, ki so tudi primorana v tem jeziku spisane vloge ne samo sprejemati, marveč jih tudi reševati. — Deželni odbor je torej strašno pogorel in slovenska pravica je doživela sijajno zmago.

× **Slovenska zmaga na Koroškem.** Občina Vernberg na skrajni slovenski meji, kjer je znani Oraš gosposodal trideset let, je padla. Izmed osemnajstih odbornikov so dobili Slovenci enajst jeklenih mož.

× **Kdaj dobi mesto Brno češko večino?** Časopis „Mittelungen für den deutschen Schulverein“ računa, da bodo Čehi imeli v mestu Brno do l. 1930. večino, ako bodo tako napredovali.

× **Zaroka bolgarskega kneza.** Javna tajnost je bila, da je bolgarski knez Ferdinand zadnja leta zato potoval toliko po Evropi, ker si je iskal neveste, a dobil je povsod košarice. Knez že itak ni posebno prikupljive zunanosti, vrhutega pa še vdovec s štirimi otroki. Glavno strahilo za evropske princesinje pa je politična negotovost, ki lahko na Balkanu prinese čez noč neprijetna presenečenja. Sedaj se je vendar ena ojuočila, namreč hči kneza Henrika IV. Reuss-Köstritz, princesinja Eleonora. Seveda ni več mlada, temveč približno eno leto starejša od kneza. Letošnje poletje je izpolnila 47 let.

× **Najhitrejša ladja na svetu** je dosedaj angleška torpedna razdiralka „Gwika“, ki prevozi nad 50 km v uri. Ladja je dolga 83 m, kuri se s petrolejem ter razvija 14.000 konjskih sil. Toda ta ladja ne ostane več dolgo časa najhitrejša. Že se izdelujejo na Angleškem torpedne razdiralko, ki bodo imele 30.000

konjskih sil ter bodo prevozile v uri skoro 62 km.

× **Gozdni požar.** V državi Viktorija v Avstraliji divja grozen požar v tamošnjih gozdih. Mnogo naselbin s cerkvami, poštnimi in drugimi uradi je že uničenih. Požar je dosegal že širjavo 70 kilometrov. V celi državi Viktorija je nezonsna vročina in je mnogo ljudi zadela kap od vročine. (V Avstraliji je sedaj poletje.)

× **Nova iznajdba.** Inženjer L. Dodda je poročal v klubu genoveških ladjestavbinih inženjerjev, da je mogoče nadomestiti železne oklepe na vojnih ladjah s cementnim ometom. Dodda je bil v rusko-japonski vojni ter pravi, da so Japonci uporabljali z velikim uspehom cement proti granatam. Obseg in teža vojnih ladij bi zaradi cementnih ometov ne bila večja ko sedaj, pač pa bi bile vojne ladje mnogo cenejše nego s Kruppovimi oklepi. Minister mornarice je odredil naj se to iznadbo preizkusi v italijanski mornarici.

× **Izumitelj vžgalice.** Te dni je poteklo 75 let, odkar so izumljene vžgalice (žvepljenke). Izumil jih je Friderik Kaemmerer v Württembergu. Bil je takrat jetnik v trdnjavi Hohenasperg, in sicer zaradi propagande v prilog združeni Nemčiji. Ko so ga izpustili, je prosil za dovoljenje, da bi svoj izum spravil v promet, toda oblasti mu tega niso dovolile, češ, da je to razširjenje nevarnega sredstva. Kaemmerer je nato vžgalice tajno izdeloval ter jih prodajal v inozemstvo, toda oblasti so mu prišle na sled, mu razdale delavnico ter ga dale zapreti. Siromak je umrl leta 1857. v blaznici.

× **Največji prekop na svetu** bo kmalu dodelal v južni Kanadi. Prekop bo dolg 650 km, dočim je panamski prekop le 75 km dolg. Seveda gre najdaljši prekop skozi dve jezera in dve veliki reki. Kadar se prekop izroči prometu, postane kanadska trgovina neodvisna od trgovine Zedinjenih držav. Prekop bo 6½ m globok, a tok vode bo imel 50.000 konjskih sil, ki se porabijo za industrijske namene, da se na ta način pokrijejo vsi gradbeni stroški.

× **Znamenita medicinska iznajdba.** Najnovejša, a to jako važna medicinska iznajdba je takozvana pocianaza, ki je izšla iz laboratorija profesorja Emmericha v Monakovu. Profesor Emmerich je namreč gojil takozvane kulture bacilov ter opazil, da se na površju tekočih kultur napravi neka kožica, ločena od velike vegetacije bacilov. Ako se posoda strese, razpade ta kožica, a na površini se napravi druga kožica, ki pa je že tanjša, tretja še tanjša itd., tako da po 3—4 tednov ni več kožice, temveč je le na dnu posode neka belkasta masa. Kako da so se bakcili tako hitro uničili? Odgovor je dobil po daljšem natančnem preiskovanju. Bakcili imajo v sebi neko substanco, imenovano zymogen, ki se v tekočini kultur izpreminja v drugo substanco engyma, a ta uničuje bakcile. Tej zmesi substanc se je dalo ime pocianaza. Ta substanca uničuje jako hitro bakcile davice, kolere, legarja in protina, le proti bakcilom tuberkuloze je brezuspešna.

× **Bikoborbe v Španiji.** Ta barbarska šega nikakor noče izginiti, temveč se celo še širi. Vsako leto postavijo več novih aren; v kratkem dobi Madrid drugo areno, ki bo imela 8000 sedežev. Preteklo leto je bilo pri bikoborbah toliko mrtvih in ranjenih kakor še nobeno leto do sedaj. Sedem boljših matadorjev je obležalo mrtvih, a ranjenih je bilo 82. Pri teh „zabavah“ je bilo med najhujšimi mukami zaklanih 2980 bikov in 2720 konj.

× **V zapuščini pisatelja Ibsna** so dobili mnogo rokopisov, ki jih izdasta vdova in sin.

× **Umrli je v Parizu knez Stanislav Poniatovski,** poglavar zgodovinske rodovine, ki je dala Poljski kralja, Napoleonu pa prvega maršala.

× **Potratnost ameriških milijonarjev.** Vkljub finančni krizi razsipavajo ameriški bogataši svoje imetje, na vse mogoče načine. Tako je priredil nedavno v Filadelfiji milijonar Paul svojim prijateljem domačo plesno zabavo, ki bi v meščanskih rodovinah veljala par stotakov, a Paul je izdal 500.000 K. Med plesom so nepričakovano izpustili nad plesalci 500 prekrasnih metuljev. Cele mesece je več nabiralec prehodilo državo Peru, da so naložili redke metulje. Mnogo metuljev je spotoma poginilo. Ti pa, ki so jih izpustili nad glavami plesalk in plesalcev, so plašno frfotali, posedali lepim plesalkam na lase in rame, tudi na evetične šopke in po mizah sploh, končno pa so bili pobojeni in uničeni. In vendar so veljali milijonarja mnogo tisočakov. Za cvetice, ki je bila z njimi okrašena plesna dvorana, je plačal Paul 150.000 K.

× **Jubilej in spomenik Kalvinu.** V Ženevi proslavijo leta 1909. jubilej verskega reformatorja Kalvina. O tej priliki mu postavijo v mestu primeren spomenik.

× **V Meki se širi kolera.** Umrlo je že več sto oseb. Bojijo se romarjev, ki pridejo v kratkem, da še bolj ne razširijo bolezni.

× **Droz pomilošen.** Cesar je pomiloštil duhovna Drozda, bivšega predsednika Sv. Vavilavske posojilnice v Pragi, ki je bil leta 1903. zaradi poneverjenja obsojen na sedem let ječe.

× **Mesto Rio Pinto** na Portugalskem se podira. Pogreznilo se je 6 hiš. Nevarnost je, da se pogrezne celo mesto.

× **Število francoskih vojaških novincev** je znašalo 1907 l. 244.000, 15.000 manj nego l. 1906. Pehota ima 31.000 manj moštva nego prej. Stotnije štejejo večinoma le po 60 pravih vojakov. To nazadovanje je posledica vedno manjšega števila rojstev. — Da se ohrani armada pri normalnem številu nameravajo pritegniti v Evropo tudi domačine iz afriških kolonij.

× **Požar v gledališču.** V Boyertovnu v Pensilvaniji (Severna Amerika), malem mestu, ki šteje 20.000 prebivalcev, večinoma Nemcev, je zgorelo gledališče. V poslopju je bilo prostora za 700 ljudi. Gledališče je bilo razprodano. Pri predstavi je bil tudi rabljen kinematograf. Ko se je dvignilo zagrinjalo, se je čulo silno eksplozijo in na odru se je dvignil plamen, ki je švigal do stropa. Nastala je silna zmešnjava, v kateri je končalo mnogo ljudi. Izvlekli so 167 mrtvih trupel izpod ruševin.

× **Turbane,** ki so bili po Evropi že svojetasno v modi, so zopet začele pridno nositi pariške dame. Nekaterim obrazom se krasno podajajo.

× **Rojstvo otrok.** Neki statistik je izračunal, da se rodi na leto po vsem svetu 36 milijonov otrok, torej 70 na minuto. Ako bi se zibelke vseh teh otrok postavilo eno poleg druge, bi bila ta vrsta tako dolga, kakor je potovanje okolo sveta; ako bi se pred kom pustilo defilirati matere ena za drugo, vedno 20 na minuto, bi bili zadnji otroci, ki bi šli mimo, stari že štiri leta.

× **Kitajska se probuja iz tisočletne letargije.** „Ruski Invalid“ poroča, da bo po novi odločbi vojnega ministra štela kitajska vojska 36 divizij po 10.000 mož. Reorganizacija armade se mora izvršiti v 3—4 letih. — 4 divizije bodo v Pekingju, 3 v pokrajini Čili, 3 v Čantsu, 3 v Sečuangu, 2 v Junamu, 2 v Knangsu in po 1 v ostalih 15 pokrajinah. Sedaj šteje kitajska vojska 8 divizij pravega vojaštva, ki je dobro organizovano in izvežbano. — Kakor se kaže, se vendar boji rumeni kolos japonske invazije.

Učiteljska tiskarna priporoča vizitke.

Listnica uredništva.

J. P. D.: Kadar končamo to, pride Vaše na vrsto. Nadaljujte! — Eno za druge: Danes ni bilo mogoče, ker je prišlo prepozno. Naslov je natančno označen na čelu našega lista. Blagovolite uporabljati samo ta naslov! — Dalmaticus: Danes smo uporabili drug dopis, Vašega utegnemo pozneje. — H. Š. v Š.: Obrtno spise je spisal A. Funtek, obrtno računstvo pa H. Podkrajšek. Tako šolo (za trgovske vajence) ima n. pr. Metlika in Idrija; tam dobite tudi učni načrt. Pišite temu ali onemu vodstvu, ki vam gotovo ustreže. — F. F.: Pokojninski zakon za učiteljstvo na Kranjskem je založila „Učit. tiskarna“. Stane izvod 20 h, po pošti 23 h.

Listnica upravnštva.

Cenjeni naročniki in naročnice: Oprostite, če Vas opozarjam na zadnjo listnico. Mogoče jo je kdo prezrl v naglici.

1. svečan

tam zelo poudarjam. Prosim berite še enkrat! V blagajni imam šestkrat premalo denarja. Ob omenjenem roku pa mi je plačati tiskarno. Hudo je, hudo! Torej ne prezrite listnice te in zadnje. Pa jo ne berite samo! Uvažujte jo tudi!

Kdor je nov naročnik, lepo prosim, naj to napiše na nakaznici, ali na dotičnem naročilu, ker je sila dela, preden preiščem vse naročnike in konstatujem, naj ga li vpišem med nove ali je že star. Vam to ne da več kot par sekund dela, meni pa je s tem prihranjena večkrat cela ura.

Takisto prosim, naj vsak naročnik pogleda na ovitek. Tam bo izkazano na vsakem, pod katero črko in številko je vpisan. Naj jo vsak, če pošlje denar, ali želi kaj drugega, pripiše na dotično nakaznico ali reklamacijo i. t. d. Prosim prav lepo!

Radi dolga sem vam že omenil v zadnji listnici. Nov upravnik sem in še nimam upogleda v vse. Dela je prav sedaj silno veliko. Prosim, potrpite nekoliko. Sicer pa, kakor sem že povedal: vsak naj nekaj pošlje. Če pošlje več, pa ima plačano naprej, kar se pravzaprav spodobi in bo dobro zanj, za blagajno pa še boljše. Saj se upisujejo tudi preplačila.

Kdor se še misli naročiti, naj mi to sporoči v v dveh dneh, da ga lahko še vpišem. Naslovi se pravkar prirejajo. Rad jih pišem še prav zelo veliko. Mladi novi tovariši posebno tovarišice — torej! Oglasite se še!

List se iz Ljubljane odpošilja vsak petek zvečer. Vzemite to na znanje. Krivda upravnikova torej ni, če kdo dobi list pozneje. Pa da Vas s svojimi lamentacijami ne bom samo zabaval. Saj vem, da me umete.

Tovariški pozdrav!

Upravnik.

Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

Zavod za graviranje in izdelovanje kavčukastih štampiljev

Anton Černe

Ljubljana, Sv. Petra cesta 6.

Uradni in zasebni pečati iz kavčuka in kovine, štampilje za datum, vsakovrstni klišeji, monogrami itd. itd. 52 1

Ceniki gratis in franko.

Jernej Bahovec

trgovina s papirjem

poleg Prešernovega spomenika

priporoča slavnemu učiteljstvu in drugemu občinstvu svojo bogato zalogo

šolskih potrebščin, papirja, zvezkov, šolskih knjig, pisalnega in risalnega orodja, umetnin, trgovskih knjig, razglednic itd. 17 26—3

P. n. učiteljstvu in sl. občinstvu se priporoča

Kavarna Evropa

v Ljubljani, na Dunajski cesti.

Na razpologo je „Učiteljski Tovariš“ in vsi drugi slovenski in velika izbira tujih časopisov. — Za točno postrežbo in dobro pijačo je kar najbolje preskrbljeno.

Anton Tonejc,

27 26—3

kavarnar.

Učni načrti

v obeh jezikih za ljudske šole vseh kategorij na Kranjskem izvod po 50 h za enorazrednice in dvorazrednice; za trirazrednice do osemrazrednice po 60 h, po pošti 5 h več. Prodaja

Učiteljska tiskarna

v Ljubljani, Gradišče štev. 4.

Prva vipavska vinorejska zadruga v Vipavi

priporoča čislarnemu učiteljstvu svojo veliko zalogo izvrstnih 45 2—2

vipavskih vin

ki jih oddaja v vsaki množini od 56 litrov dalje. — Cene so zmerne, postrežba točna.

Za pristnost vin jamči načelstvo.

Narodna knjigarna

12 52—13

v Ljubljani, Jurčičev trg št. 3

združena s trgovino s šolskimi, pisalnimi, risalnimi in drugimi v to stroko spadajočimi potrebščinami, se priporoča vsemu zavednemu naprednemu učiteljstvu za dobavljenje vseh knjig in časopisov ter šolskih in drugih potrebščin.

PANORAMA KOSMORAMA

v Ljubljani, Dvorski trg št. 3
(pod Narodno kavarno). 6 52-5

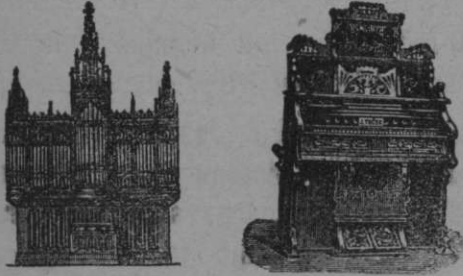
Od 2. februarja do vštete 8. februarja:
Prirodna čudesa kranjsko-primorskega Krasa.

Odlikovane z zlatim zaslužnim križem s krono.

C. kr. privil. tovarne

orgelj in harmonijev Jan Tuček, Kutna gora

(Češko) 25 26-8

stavi in dobavlja orglje vseh velikosti, sistemov in slogov, harmonije s stuskalnim in sesalnim sistemom (Cottaye-orglje), klavirje in planine najmodernejših konstrukcij.

3 do 5letna garancija. Ustanovljene l. 1869. Nizke cene. Tudi na obroke.

Tovarna je postavila že nad 6000 instrumentov. Ilustrirane prospekte orgel, cenike harmonijev in klavirjev gratis in franko.

VERONIKA KENDA

v Ljubljani

na Dunajski cesti št. 20

priporoča p. n. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu svojo

veliko zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbiro peres, držal, svinčnikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov. 14 52-22

Postrežba točna in solidna.

Glavna zaloga

Jos. Petričevih zvezkov.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka
v PRAGI

zavaruje v življenjskih oddelkih: na slučaj doživljenja in smrti, doto otrokom, dohodke in pokojnine, ter dovoljuje uradnikom, častnikom, profesorjem, učiteljem in vpokojencem posojila proti prenotaciji na službini, pokojnini, ženitveni kaveiji itd., in v požarnem oddelku: proti škodam po požaru.

Zavarovani kapital . . . K 1053.737.339 88

Zavarovalnine . . . „ 8.090.621 62

Izplačane škode in kapitali leta 1905 . . . „ 4.361.283 89

Rezervne in poroštvne zaloge . . . „ 34.791.584 99

Pokojninski zalogi (uradniška in zastopniška) . . . „ 2.188.391 24

Premoženje, naloženo v vrednostnih papirjih, posestvih, posojilih na posestva . . . „ 34.087.781 48

Izplačana dividenda članom življen. oddelkov l. 1905 . . . „ 206.296 40

V vsem pa doslej . . . „ 1.606.893 21

V letu 1905 se je premoženje pomnožilo za . . . „ 3.004.509 80

V 37letni dobi svojega obstanka izplačala je banka „Slavija“ svojim članom odd. I—V. za škode in nagrade . . . „ 87.176.383 75

Vsa pojasnila daje 22 26-3

General. zastop banke „Slavije“
v Ljubljani,
Gospoške ulice št. 12

Ustanovljeno 1842. Električna sila. Telefon 154

BRATA EBERL

tovarna oljnatih barv, laka in firneža
v Ljubljani, Miklošičeve ulice 6
nasproti hotela „Union“

priporočata gg. šolskim vodjem in učiteljem v mestu in na deželi njih priznana najboljše, črni, medli 19 52-5

lak za šolske table.

Pišite po vzorce!

Barhant

in flanelo (moderne vzorce), platno, damast, prte, brisače, blago za srajce in drugo platneno in bombažasto blago, modno blago za dame in gospode najboljše in preizkušene kakovosti

priporoča izvozna tvrdka platnenega in modnega blaga 13 26-7

V. J. Havliček

v Podjebradu, Češko.

Vsako sezono novosti. Mnogo pohvalnih pisem. Naročila nad 15 kron pošiljam poštne prosto.

Kaj podeli kavi lepo barvo in prijeten okus?

„Zvezdna“ in „Ciril-Methodova“ kavina primes.

Kupovalke teh izdelkov dobivajo od Prve jugoslovanske tovarne za kavine surrogate v Ljubljani brezplačno mesečnik „Slovenska Gospodinja“.

Fr. Burger

Spodnja Šiška

(pri Ljubljani)

parotovarna lesnih izdelkov in vseh v mizarstvo stroko spadajočih del.

Izvršitev solidna, vestna in natančna. Cene nizke. 11 26-8

FR. STUPICA

v Ljubljani

Marije Terezije cesta št. 1
in Valvazorjev trg št. 6

priporoča svojo zalogo najbolj priznanih slamoreznic, mlatilnic, vrtil, čistilnic, strojev za košnjo in obračanje sena.

Kmetovalci, ki rabijo pumpe in cevi za vodo, vino in gnojnice, pluge in brane, peči, štedilnike in poljedelsko orodje, so zagotovljeni najboljše postrežbe. Mlekarnam se priporočajo izvršni posnemalniki in trpežne ročke za prenašanje in prevažanje mleka, traverze, železniške šine, vedno svež cement, strešna lepenka, štorja za stropce, pločevina, nagrobni križi ter vse ključavničarsko, kovaško, kleparsko, stavbinsko, zidarsko, tesarsko in mizarstvo orodje vedno v zalogi. (9) 26 8

Anton Šarc

Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.

Specialna trgovina za opreme nevest.

Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prti, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd.

Najnovije modele za perilo radi pokažemo na ogled. — Švicarske vezanine.

Strogo solidno blago. Nizke stalne cene. Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica: Kolodvorske ulice št. 8.

15 52-21

Genovnik zastoj in poštne prosto.

Največja in najbogatejša tvorniška zaloga priznana pravih švicarskih

Union-ur 31 52-5

katerih tvornic delničar sem in edini zastopnik za vso Kranjsko, ter zastopnik ur Schaffhausen, Klassig in Glashütte.

Velika zaloga zlatnine, srebrnine in dragocenih kamnov, kakor blaga od srebra in kinasrebra

Fr. Čuden urar in trgovec v Ljubljani

Prešernove ulice nasproti franciškanskemu samostanu.

C. in kr. dvorni založnik

papežev dvorni založnik

odlikovani lekarnar

Gabrijel Piccoli

v Ljubljani, lekarna „pri angelju“, Dunajska cesta

priporoča sledeče izkušene izdelke:

Želodčna odvajalna tinktura krepča želodec, vzbuja slast ter pospešuje prebavo in odprti telesu. 1 steklenica 20 h. — Železno vino krepča malokrvne in nerovne osebe ter bledične in slabotne otroke. Polliterska steklenica 2 K. — Salmijakove pastile olajšujejo hripavost, razkrajajo sliz. 1 škatljica 20 h. — Malinčev sok, izboren naraven izdelek. Pomešan z vodo da za zdrave in bolne prijetno, žejo gasečo in zdravo pijačo. 1 kg steklenica K 1 50. — Antirreumon (evet proti trganju) je najboljše sredstvo zoper reumatične boli. Bolni udje odrgnejo se s tem trikrat na dan. 1 steklenica 50 h.

Na razpolago je mnogo zahvalnih pisem. Ceniki se razpošiljajo brezplačno in franko. Naročila se izvršujejo točno po povzetju. 16 26-6

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, prodaja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart

Zvezna trgovina v Celju

Rotovška ulica št. 2

priporoča kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni in barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice, črnilo itd. — Knjige v vseh velikostih, črtane, z eno ali dvema kolonama, v papir, platno, grad ali polusnje vezane.

Odjemalne knjižice po raznih cenah. — Največja zaloga vseh tiskovin za občinske urade, krajne šolske svete, učiteljstvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitinske zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank.

Temni lak za šolske table. — Strune za gosli, citre, kitare in tamburice. — Štambilje, pečatniki, vignete (Siegelmarken) za urade in privatnike izvršuje se v najkrajšem času. — Dopisnice, umetne, pokrajinske in s cveticami od najpreprostejših do najfinjših. — Albumi za slike, dopisnice in poezije. — Zavitke za urade v vseh velikostih.

Ceniki za tiskovine in pisarniške potrebščine so brezplačno na razpolago. — Trgovci in preprodajalci imajo izjemne cene. — Priznana dobro blago. Solidna in točna postrežba. 5 52-18

Učiteljska tiskarna

registrovana zadruga z omejenim jamstvom
v Ljubljani, Gradišče št. 4

priporoča sl. kraj. šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu

uradne tiskovine

iz svoje zaloge.

Ceniki se pošiljajo na zahtevo zastoj. Postrežba točna.

Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna po zmernih cenah v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela ter jih izvršuje okusno in po solidnih cenah.

Tiskovine se izvršujejo v eni ali več barvah.

Tiskanje muzikalij in časopisov. (2) 12-2

Litografija.

Telefon št. 118.

Poštna hranilnica št. 76.307.